

برنج نامر

نشریه انجمن
واردکنندگان برنج ایران

زمستان ۱۴۰۳ شماره ۵۵

تعامل وزارت جهاد و انجمن واردکنندگان برنج در مسیر کنترل بازار

آرامتر به بازار برنج باز می‌گردد؟

- **نامین کسر برنج**
- **کمک به امنیت غذایی**
- **تفظیم بازار برنج**

انجمن واردکنندگان برنج ایران

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

زیر نظر شورای سردبیری

اعضای تحریریه: مرتضی بیچکا، وحید عظیم نیا، امین محمودی

ویرایش متن: فاطمه دولت آبادی

گرافیک و صفحه آرایی: فاطمه قنائی

تلفکس:

۲۶۴۱۲۱۷۳-۰۲۱

شماره تماس:

۲۶۴۱۲۱۶۶-۰۲۱ ۲۶۴۱۲۱۴۰-۰۲۱

پست الکترونیک:

info@iria.org.ir

آدرس:

تهران - میرداماد - خیابان استاد عبدالله انوار (شنگرف سابق)

کوچه یکم شرقی - پلاک ۲۴ - واحد ۲

نشریه انجمن

واردکنندگان برنج ایران

زمستان ۱۴۰۳ شماره ۵۵

آیا ممنوعیت واردات برنج کمکی به تولید داخلی می‌کند؟

مجید رضا خاکی

دبیر و سخنگوی انجمن واردکنندگان برنج ایران

ممنوعیت واردات برنج در چهار ماهه دوم سال، سیاستی است که بیش از آنکه دستاوردی برای بازار داخلی برنج داشته باشد به مشکلات ساختاری این حوزه دامن می‌زند. این تصمیم که شاید با هدف حمایت از تولید داخلی اتخاذ شده باشد، به دلایل متعددی که در ادامه مورد اشاره قرار می‌گیرد، غیرکارشناسی به نظر می‌رسد و تأثیرات منفی بر بازار، تولید و مصرف‌کنندگان دارد.

یکی از استدلال‌های محوری برای ممنوعیت واردات برنج در این بازه زمانی، حمایت از کشاورزان داخلی و فروش محصولات تولید داخل است اما تجربه نشان داده که برنج خارجی و داخلی در کشور، بازارهای کاملاً جداگانه‌ای دارند. چنانکه به جز استان‌های شمالی که مصرف برنج داخلی در آنها غالب است، در سایر مناطق کشور عمدتاً برنج خارجی مصرف می‌شود. به همین دلیل، واردات برنج خارجی هیچ‌گاه تقاضا برای برنج ایرانی را کاهش نداده است؛ گزاره‌ای که عکس آن نیز صادق است. به عبارتی دیگر وجود مکفی برنج ایرانی، لزوماً پاسخگوی تقاضای برنج خارجی نیست. در واقع، این دو نوع برنج به دلیل تفاوت‌های قابل توجه در کیفیت، قیمت و ذائقه، اساساً جایگزین یکدیگر نبوده و فراوانی یکی نمی‌تواند کمبود دیگری را جبران کند.

مصادق بارز و ملموس این مدعا، وضعیت اخیر بازار برنج است. چنانکه با وجود فراوانی برنج ایرانی و اعلام مسئولان مبنی بر تحقق ارقام نجومی در تولید و عدم نیاز به واردات، اما در مدت اجرای قانون ممنوعیت، شاهد بازاری آشفته و قیمت‌های غیرواقعی حتی در برنج ایرانی بودیم و به مجرد اینکه خروج برنج از گمرکات همزمان با اول آذر از سر گرفته شد، تلاطم بازار فروکش کرد و قیمت‌ها به سطوح معقول بازگشت. این وضعیت به وضوح نشان می‌دهد که سیاست ممنوعیت واردات نه تنها تعادل مورد انتظار را حفظ نمی‌کند که می‌تواند فشار مضاعفی بر بازار وارد کرده و مصرف‌کنندگان را به چالش بکشد.

از سوی دیگر، فصل برداشت برنج در کشورهای صادرکننده از جمله هند و پاکستان و به تبع آن کاهش قیمت جهانی آن از نیمه شهریورماه، فرصتی طلایی برای تأمین برنج خارجی با هزینه‌کرد ارزی کمتر ایجاد می‌کند. با این حال ممنوعیت واردات تا آذر ماه، کشور را از این مجال مناسب محروم کرده و ثبت سفارش زمانی امکان بارگذاری دارد که این پنجره عملاً بسته شده و طبیعتاً تأمین کالا با صرف هزینه بیشتری همراه است. همچنین ذکر این نکته ضروری است که همزمان با اتمام ممنوعیت، ورود حجم بالایی از برنج به داخل کشور می‌تواند بازار را دچار شوک کند. تجربه نشان داده که چنین ورود یکباره‌ای، رکود قابل توجهی در بازار برنج ایجاد کرده و حتی می‌تواند خرید و فروش برنج ایرانی را نیز تحت اثر نامطلوبی قرار دهد. از این رو تأمین تدریجی و مستمر برنج خارجی، راهکاری منطقی برای پیشگیری از چنین تلاطم‌هایی است.

نکته دیگری که سیاست ممنوعیت واردات را غیرضروری می‌کند، سیستمی شدن ثبت سفارشات و اعمال سقف واردات است. این ابزارها به خودی خود از واردات بی‌رویه جلوگیری می‌کنند و سیاستگذار می‌تواند با استفاده از این مکانیزم‌ها، مدیریت بهتری بر بازار داشته باشد.

در جمع‌بندی موارد یادشده به جرأت می‌توان عنوان کرد ممنوعیت واردات برنج در چهار ماهه دوم سال، به جای حفظ ثبات در بازار، زمینه‌ساز التهاب و نارضایتی می‌شود. این سیاست، با نادیده انگاشتن واقعیت‌های بازار و مصرف، موجب افزایش هزینه‌های ارزی، بی‌ثباتی در بازار و آسیب به حوزه تجارت برنج ایرانی خواهد شد. از این رو نیاز است تصمیم‌گیران با بهره‌گیری از نظرات کارشناسان و تحلیل دقیق داده‌های بازار، سیاست‌هایی را اتخاذ کنند که به جای محدود کردن واردات، زمینه مدیریت بهتر آن را فراهم آورد و تعادل میان تولید، مصرف و واردات را حفظ کند.

فهرست

- نمایندگان وزارت صمت و جهاد به سوالات اعضای انجمن پاسخ دادند
کارگاه آموزشی سامانه جامع تجارت و ثبت سفارش برنج ۶
- انتصاب شهرزاد مشیری از سوی وزیر جهاد کشاورزی
مدیر ماندگار ۱۴۰۳، معاون جدید توسعه بازرگانی ۹
- حاج عباس توکلی عضو هیات موسس و رئیس سابق انجمن واردکنندگان:
گرانی برنج به سود کشاور نیست ۱۰
- رئیس انجمن واردکنندگان برنج:
تعامل دولت و بخش خصوصی آرامش را به بازار برنج بازمی‌گرداند ۱۲
- نشست خبری انجمن واردکنندگان برنج پیرامون التهاب و ناترازی بازار:
گرانی برنج به ضرر کشاورز و مصرف‌کننده است ۱۴
- مدیرعامل شرکت باهر افق زرین ایرانیان:
تجربه انحصار خودرو در بازار برنج تکرار نشود ۱۷
- تحقق پیش‌بینی واردکنندگان در خصوص افزایش بی‌سابقه قیمت برنج:
پرواز دانه‌های سفید ۱۸
- کاهش قیمت در بازارهای بین‌المللی و افزایش قیمت در ایران
وقتی فرصت جهانی خرید برنج از دست می‌رود ۲۰
- جهانشاهلو، عضو هیات مدیره انجمن واردکنندگان:
دولت بازار را به بخش خصوصی بسپارد ۲۲
- حسین زاهدی، فعال با سابقه عرصه واردات برنج:
سال سختی در انتظار بازار برنج خواهد بود ۲۴
- قاسم تیموری، از تاجران با سابقه برنج خارجی:
فشار افزایش قیمت روی دوش مردم است ۲۶
- تنوع استفاده از برنج در مناطق مختلف ایران
دانه‌های سفید زینت سفره‌های ایرانی ۲۸

نمایندگان وزارت صمت و جهاد به سوالات اعضای انجمن پاسخ دادند

کارگاه آموزشی سامانه جامع تجارت و ثبت سفارش برنج

شاهد اجرای صحیح قانون و دستورالعمل‌ها باشیم. ضروری است که بخش خصوصی به‌روز نگه داشته شود تا بتوانیم یک رویه قانونی و موثر در تجارت داشته باشیم.

وی افزود: در این جلسه، هدف ما این است که نظرات و دیدگاه‌های شما شرکت کنندگان را بشنویم و از تجربیات شما بهره‌مند شویم. از آنجا که برخی از عزیزان با وزارت صمت و برخی دیگر با وزارت جهاد ارتباط دارند، ممکن است در بعضی موارد اطلاعات به‌طور شفاف منتقل نشود. این عدم شفافیت می‌تواند منجر به برداشت‌های متفاوت از ابلاغیه‌ها و رویه‌ها شود.

عمادآبادی تاکید کرد: خواهش می‌کنم اگر در استان‌ها یا شهرستان‌ها رویه‌ای مشاهده می‌کنید که با آنچه در این جلسه مطرح می‌شود، متفاوت است، حتماً به ما اطلاع دهید. همچنین، اگر ابلاغیه‌ای دریافت کرده‌اید یا رویه‌ای دارید که به شما ابلاغ شده، لطفاً مشخص کنید کدام دفتر از وزارتخانه‌ها این اطلاعات را صادر کرده است.

وی همچنین اضافه کرد: نکته دیگر این است که در مورد سامانه‌ها و پروتکل‌های مختلف دقت بیشتری داشته باشید. گاهی اوقات ممکن است نام سامانه‌ها موجب سردرگمی شود. بنابراین، لازم است که به‌طور دقیق عنوان کنیم که در مورد کدام سامانه صحبت می‌کنیم، مثلاً سامانه جامع تجارت یا سامانه‌های مرتبط با تجارت داخلی و خارجی.

کارگاه آموزشی سامانه جامع تجارت ثبت سفارشات، سهمیه‌ها و مجوزهای ارزی روز یکشنبه ۲۳ دی‌ماه توسط انجمن واردکنندگان برنج و در محل اتاق بازرگانی ایران برگزار شد.

در ابتدای این نشست کریم اخوان رئیس هیات مدیره انجمن واردکنندگان برنج ایران ضمن قدردانی از همکاری وزارت جهاد، وزارت صمت و اتاق بازرگانی در برگزاری این کارگاه بر اهمیت پاسخگویی به پرسش‌ها و ابهامات موجود پیرامون نحوه اختصاص سهمیه‌ها و استفاده از سامانه ثبت سفارش تاکید کرد.

همچنین مجیدرضا خاکی معاون و سخنگوی انجمن گزارشی از روند برگزاری کارگاههای آموزشی و تعامل انجمن با اعضا و دستگاههای مربوطه در این خصوص ارائه داد.

ضرورت شفاف سازی و تبادل اطلاعات

علی اصغر عمادآبادی مدیر سامانه‌های تجارت وزارت صمت در ادامه این کارگاه با اشاره به ابهامات و پرسش‌های موجود در حوزه استفاده از سامانه گفت: همانطور که می‌دانیم در مقاطع مختلف تغییرات زیادی وجود داشته و باید بخش خصوصی را در مورد این تغییرات آگاه و اطلاعات مربوطه را به روز رسانی کنیم، هرچند ابزارهای ما در این بخش محدود است. همچنین تجربه نشان داده که گاهی در برخی مناطق و استان‌ها از ابلاغیه‌ها و دستورالعمل‌ها برداشت‌های متفاوتی می‌شود و این مسایل باید شفاف شود تا

می‌شوند و به دو دسته برای شرکت‌های دارای سابقه و فاقد سابقه تقسیم می‌شوند.

آرطیس با اشاره به تغییرات قوانین تاکید کرد: شرکت‌هایی که قبلاً ثبت سفارش کرده‌اند اما اظهار نکرده‌اند، نمی‌توانند مجوز بگیرند و سامانه به طور خودکار سابقه را بررسی خواهد کرد.

آرطیس در پایان سخنان خود اظهار داشت که با توجه به افزایش تعداد بازیگران در بازار برنج احتمال کاهش سهمیه‌ها وجود دارد و شرکت‌های دارای سابقه ممکن است با کمبود سهمیه مواجه شوند. وی بر اهمیت ثبت صحیح اطلاعات و اظهارات تاکید کرد تا از بروز مشکلات جلوگیری شود.

پاسخگویی به سوالات اعضای انجمن

در پایان این کارگاه اعضای انجمن واردکنندگان برنج ایران از این فرصت برای تبادل نظر و دریافت اطلاعات به‌روز بهره‌مند شدند.

آرطیس در پاسخ به سوالی مربوط به چالش‌های دریافت آی آر سی گفت: حداقل بازه زمانی یک ماه در نظر گرفته شده است و تعطیلی‌ها نیز بر این مدت تأثیر گذاشته‌اند. چالش‌هایی مانند تغییرات ویرایشی و مشکلات مربوط به گواهی‌های ثبت آماری وجود دارد. بانک عامل بر اساس آخرین بخشنامه، پرونده‌های زیر ۵۰ هزار یورو را نمی‌پذیرد و در صورت نیاز به ارسال پارشیال شپمنت، مشکلاتی به وجود می‌آید.

شرکت‌ها ممکن است با توجیهاتی مانند تأخیر در ارسال کالا از تأمین‌کننده درخواست‌های خود را مطرح کنند، اما این توجیهات برای شرکت‌های با سابقه ممکن است قابل قبول نباشد. پیگیری از

تشریح جزئیات ثبت سفارش و تحوه قیمت گذاری

احمد آرطیس کارشناس مسئول وزارت جهاد کشاورزی در بخش دیگری از این کارگاه توضیحات کاملی پیرامون نحوه استفاده از سامانه جامع تجارت ثبت سفارشات، سهمیه‌ها و مجوزهای ارزی ارائه داد و در ادامه نمایندگان شرکت‌های واردکننده برنج سوالات و ابهامات خودشان را در خصوص ثبت سفارشات و همچنین کارکرد سامانه‌های تجارت خارجی و داخلی مطرح کردند که به پرسش‌های شرکت‌کنندگان در این بخش به صورت تفصیلی پاسخ داده شد. آرطیس به بررسی سه موضوع کلیدی در زمینه قیمت‌گذاری، پیشروی پرونده‌ها و سقف و سهمیه‌بندی کالاها، به ویژه برنج، پرداخت و گفت: قیمت‌گذاری برنج بر اساس آخرین قیمت مصوب انجام می‌شود و در صورت عدم همخوانی قیمت درخواست شده با قیمت مصوب، درخواست رد خواهد شد. همچنین، پس از صدور ثبت سفارش، ۳۰ روز مهلت برای تغییر قیمت یا نوع برنج وجود دارد.

آرطیس درمورد پیشروی پرونده‌ها نیز اعلام کرد: پس از ارسال پرونده برای ثبت سفارش، ۱۴ روز مهلت برای ثبت سفارش وجود دارد و در صورت عدم انجام این کار، پرونده بلاک خواهد شد. همچنین، پرونده‌هایی که اقدامات لازم مانند تأمین ارز را انجام ندهند، پس از ۶ ماه بلاک می‌شوند.

وی با اشاره به سقف و سهمیه‌بندی برنج مهندس گفت: سقف کلی برای هر کالا بر اساس برنامه‌ریزی سالیانه تعیین می‌شود و ممکن است در طول سال تغییر کند. سهمیه‌ها بر اساس وزن کارت بازرگانی (۳۶ درصد) و سابقه واردات (۶۴ درصد) محاسبه

ایجاد شود. به عنوان مثال، اگر قرار باشد یک میلیون تن برنج وارد شود، ممکن است بخشی از این مقدار به شرکت‌های بزرگ تخصیص یابد. بنابراین، اطلاع‌رسانی درباره میزان سهمیه و شرایط آن ضروری است تا شرکت‌ها بتوانند برنامه‌ریزی مناسبی انجام دهند.

آرطیس در پاسخ به سوالی در مورد صدور مجوز گفت: در گذشته، حاکمیت به راحتی مجوزها را صادر می‌کرد و هر کسی می‌توانست مجوز دریافت کند، اما اکنون شرایط تغییر کرده و این موضوع به‌طور طبیعی مانع از رشد برخی افراد و شرکت‌ها می‌شود. با این حال، برنامه‌هایی داریم که به اشخاص کوچک‌تر فرصتی برای رشد بدهیم. اخیراً خبری منتشر شد مبنی بر اینکه سامانه جهاد کشاورزی درخواست‌ها را بررسی کرده و پاسخ می‌دهد. در حالی که ادعا شده بود این فرآیند سه ساعت طول می‌کشد، واقعیت نشان می‌دهد که این زمان ممکن است بیشتر از آنچه اعلام شده، طول بکشد. گاهی اوقات ممکن است این مدت به شش ساعت یا حتی ۲۴ ساعت برسد. عملکرد سیستم به این صورت است که درخواست‌ها باید در یک چرخه مشخص بررسی شوند. اگر چرخه قبلی تمام نشده باشد، سیستم نمی‌تواند درخواست‌های جدید را پردازش کند.

بنابراین، اگر حجم درخواست‌ها زیاد باشد، زمان بررسی و اعمال ضوابط نیز طولانی‌تر خواهد شد. این مسئله به‌ویژه در زمان‌های شلوغ و اوایل باز شدن صفاها بیشتر مشهود است. به طور کلی، باید توجه داشته باشیم که فرآیند بررسی درخواست‌ها و صدور مجوزها نیاز به زمان دارد.

بانک مرکزی در این زمینه می‌تواند مفید باشد، زیرا تخصیص ارز به سهمیه‌های جهاد بستگی دارد و نوسانات در حداقل‌ها تأثیرگذار است.

وی در مورد سهمیه واردات برنج نیمه سفید و برنج قهوه‌ای تأکید کرد: لازم به ذکر است که شرایط و ضوابط متفاوتی برای هر کدام وجود دارد. یکی از سوالات مهم این است که آیا واردکننده حتماً باید دارای کارخانه تولیدی و فراوری باشد یا خیر. در واقع، اگر یک شرکت بخواهد سهمیه‌ای برای واردات برنج قهوه‌ای دریافت کند، باید به عنوان یک شرکت تولیدکننده برنج شناخته شود و ورودی آن به صورت برنج قهوه‌ای باشد. در این صورت، خروجی آن باید به طور رسمی اعلام شده باشد.

آرطیس گفت: فرمول محاسبه سهمیه برای تمامی کالاها یکسان است. سابقه کار و میزان فعالیت‌های قبلی واردکننده در این زمینه تأثیرگذار است. به عنوان مثال، برای شرکت‌هایی که سابقه دارند، سهمیه‌ها معمولاً بر اساس ۶۴ درصد سابقه و ۳۶ درصد سقف کار محاسبه می‌شود. برای شرکت‌های جدید، حداقل سهمیه ۸۰۰ تن در نظر گرفته شده است، در حالی که برای شرکت‌های با سابقه، این حداقل ممکن است ۴۰۰ تن باقی بماند. در مورد کانتینرهایی که از هند وارد می‌شوند، معمولاً وزن آنها ۲۴ تن است. اگر یک واردکننده سهمیه‌ای معادل ۲۰۰ تن داشته باشد، ممکن است مجبور شود چندین کانتینر را وارد کند و مابقی کالا را نگه دارد تا بتواند سهمیه خود را به طور کامل استفاده کند. در این راستا، مهم است که مجوزهای لازم قبل از تحویل کالا اخذ شود. همچنین، در هر دوره اعلام سهمیه، ممکن است تغییراتی در شرایط و ضوابط

مدیر ماندگار ۱۴۰۳، معاون جدید توسعه بازرگانی

انتخاب به عنوان معاون جدید وزارت جهاد به عنوان بانوی برگزیده جشنواره چهره‌های ماندگار و مدیران موثر سال ۱۴۰۳ کشور انتخاب و معرفی شد.

جشنواره چهره‌های ماندگار با حضور جمعی از مقامات، مدیران ارشد، پیشکسوتان حوزه بانکی، پولی و مالی و اعضای هیأت داوران جشنواره، در روز دوشنبه هفدهم دی‌ماه در مراسم افتتاحیه دهمین رویداد بزرگ تراکنش ایران در مرکز آفرینش‌های قانون برگزار شد.

در این دوره از جشنواره، دو چهره پیشکسوت بانکی، دو مدیر موثر، دو فناور ممتاز و دو بانوی برگزیده از میان ده‌ها نامزد به پاسداشت تأثیرگذاری آنان در این صنعت مورد تقدیر قرار گرفتند که شهرزاد مشیری، معاون توسعه بازرگانی وزارت جهاد کشاورزی به عنوان بانوی برگزیده جشنواره چهره‌های ماندگار و مدیران موثر سال ۱۴۰۳ انتخاب و معرفی شد. نرگس نجفی، عضو هیئت مدیره بانک توسعه صادرات ایران، دیگر بانوی برگزیده این جشنواره بود.

این جشنواره، هر سال پس از امتیازدهی به نامزدها براساس چهار شاخص «سوابق علمی و آموزشی»، «سوابق اجرایی و مدیریتی»، «تصمیمات و خدمات اثرگذار» و «سلامت حرفه‌ای»، برترین‌های هر گروه را انتخاب و معرفی می‌کند امید است که معرفی یکی از بانوان فرهیخته و متخصص در حوزه فعالیت‌های تجاری و بازرگانی به عنوان معاون توسعه بازرگانی وزارت جهاد، زمینه تقویت تعاملات و همکاری‌های نزدیک وزارت جهاد کشاورزی با فعالان و تجار حوزه مواد غذایی خصوصا کالاهای اساسی و رفع مشکلات و چالش‌های موجود در این بخش فراهم سازد.

در روزهای ابتدایی دی‌ماه سال ۱۴۰۳ طی حکمی از سوی دکتر غلامرضا نوری قزلجه وزیر جهاد کشاورزی، شهرزاد مشیری به عنوان سرپرست معاونت توسعه بازرگانی وزارت جهاد منصوب شد.

مشیری که از مدیران با تجربه بانک کشاورزی بوده و معاونت امور بین‌الملل بانک کشاورزی در سوابق کاری وی دیده می‌شود جانشین احمد خانی نوذری معاون سابق توسعه بازرگانی وزارت جهاد شد که از خرداد سال ۱۴۰۲ در این سمت حضور داشت. شهرزاد مشیری به صورت متمرکز در ۲۵ سال گذشته در حوزه بانکداری فعال مرتبط با بخش کشاورزی فعال بوده و پیش‌تر نیز علاوه بر مدیر امور بین‌الملل به عنوان رئیس اداره کل خارجه بانک کشاورزی نیز مشغول به فعالیت بوده است. تسلط مشیری بر حوزه روابط تجاری و بازرگانی در امور بانکی و ارزی به‌خصوص در زمینه تسهیل امور تجار و بازرگانان در فضای تحریم از جمله دلایل این انتخاب بوده که برای تجار و بازرگانان این بخش نکته قابل توجه و امیدوارکننده‌ای به نظر می‌رسد. آشنایی مشیری با این حوزه موجب می‌شود معاون جدید توسعه بازرگانی وزارت جهاد با تسلط کامل به حوزه مشکلات و موانع تجارت و بازرگانی در زمینه مواد غذایی در اتخاذ تدابیر و تصمیمات راهگشا، متناسب با چالش‌های موجود در این بخش رویکرد تأثیرگذاری داشته باشد و تعامل سازنده‌ای بین مجموعه وزارت جهاد کشاورزی و بخش خصوصی ایجاد کند.

مدیر ماندگار و موثر سال

مشیری همچنین اواسط دی‌ماه و در فاصله چند روز پس از

گرانی برنج به سود کشاور نیست

مردم نمی‌توانند برنج ۲۰۰ هزار تومانی بخرند

حاج عباس توکلی یکی از فعالان با سابقه و قدیمی بازار برنج ایران و از موسسین انجمن واردکنندگان که بر ضرورت تامین امنیت غذایی کشور با همکاری بخش خصوصی و دولتی تاکید دارد معتقد است اطلاعات و آمارهای نادرست عامل اصلی بحران موجود در بازار برنج ایرانی و خارجی است. رئیس سابق انجمن واردکنندگان برنج در گفت‌وگو با آخرین شماره نشریه برنج نامه با تاکید بر ضرورت بازنگری در سیاست‌های کنترل بازار برنج نسبت به خروج این کالای اساسی از سبد خرید خانوار ایرانی هشدار داد و خواستار بازنگری جدی در این حوزه شد.

نخستین سوال به وضعیت آشفته بازار برنج در سال ۱۴۰۳ بازمی‌گردد، با توجه به تجارب و سبدهای که در این بخش دارید مشکل را چه می‌دانید؟

اصل این مشکل به سال ۱۴۰۳ محدود نمی‌شود بلکه بخشی از مشکلات از سال گذشته به این سال رسیده است. یکی از موضوعات اصلی آمار نادرست تولید است که بارها به آن اشاره کردیم. وقتی پافشاری می‌کنند که تولید ما ۲/۷ میلیون تن بوده و بر این آمار هم تاکید می‌کنند نتیجه همین می‌شود. الان سه ماه از فصل برداشت گذشته، سوال این است که این ۲/۷ میلیون تنی که تولید شده کجاست؟ حوزه بازرسی وزارت جهاد در استان‌های شمالی ارزیابی کامل داشتند و آنها هم می‌دانند این آمار صحت ندارد. با بررسی میزان نیاز کشور به این نتیجه می‌رسید که حداقل در هر سال به ۱/۵ میلیون تن واردات نیاز داریم و باید این حقیقت پذیرفته شود. هر وقت واردات کمتر از این بوده دچار بحران شدیم. ما در واردات برنج به یک تعادلی نیاز داریم که منطبق با آمارهای درست و واقعیت‌های بازار و مصرف باشد، نه کمتر و نه بیشتر.

در خصوص این موضوع آمار بارها صحبت شده اما چطور به آمار درست برسیم؟

واقعیت تلخ این است که آمر رسمی جامع در این سال‌ها نداشته‌ایم. چند سال پیش بر اساس عکس‌های ماهواره‌ای و پوشش سبز منطقه برآوردی مطرح شد که به نظرم درست نبوده و نیست. ما هر سال مشکلات زیست محیطی مختلفی داریم از جمله مشکل آب و خاک و زمین‌هایی که محصول مورد انتظار را نمی‌دهند. الان می‌بینیم این پیش‌بینی‌ها محقق نشده و فقط از نظر رسانه‌ای مورد استفاده قرار می‌گیرد

اما نتیجه نهایی کمبود و افزایش قیمت برنج در بازار است. وقتی تصمیمات بر مبنای آمار و اطلاعات غلط اتخاذ شود نتیجه چه خواهد بود؟

موضوع سهمیه بندی و سامانه ثبت سفارش قرار بود بخشی از مشکل را رفع کند، فکر می‌کنید این روش تاکنون چه نتایجی داشته است؟

از سال گذشته این مباحث مطرح شد و بر اساس سوابق پنج سال گذشته سهمیه بندی واردات صورت گرفت که البته من روی نحوه سهمیه بندی هم بحث دارم و مسائل زیادی وجود دارد اما سوال این است که آیا مشکل بازار با این روش‌ها حل شده است؟ الان چه مدتی از سال باقی مانده است؟ تا همین امروز که ما صحبت می‌کنیم به شکل دقیق ۷۹۰ هزار تن واردات داشته ایم که خوش بینانه اگر تا پایان سال به یک میلیون تن برسد باز هم بیش از ۵۰٪ کاهش واردات داشته‌ایم. خوب این کاهش واردات در بازار تاثیرگذار نبوده؟ در میزان برنج موجود در بازار و افزایش قیمت‌ها این تاثیر قابل مشاهده نیست؟

تاخیر تخصیص ارز بر اساس بررسی‌ها همچنان از دیگر مشکلات اصلی واردکنندگان است، این مسئله تا چه حد می‌تواند تاثیرگذار باشد؟

ببینید در حال حاضر تاخیر در تخصیص ارز به نه ماه یا حتی بیشتر رسیده است. ارزی که شما در تیرماه پرداخت کردید تازه در اسفندماه دریافت می‌کنید. کدام فروشنده خارجی می‌تواند هشت تا نه ماه برای دریافت طلب خودش صبر کند؟ به چه میزان واردکننده باید خودش این مبلغ را تامین و پرداخت کند و هشت ماه بعد دریافت کند آن هم با این تلاطم بازار ارز؟

یکی از علت‌های اصلی کمبود ارز است که طبیعتاً موجب کاهش واردات می‌شود.

در حال حاضر یک مشکل اصلی این است که وزارت جهاد نباید به مباشر بانک مرکزی تبدیل شود. اینکه ارز می‌گیریم و با توجه به کمبودها و مشکلات بانک مرکزی اینطور توزیع می‌کنیم کافی نیست. وزارت جهاد مباشر بانک مرکزی نیست بلکه مسئول امنیت غذایی کشور است. باید در مورد این شرایط تجدید نظر کنیم. انبایش در بعضی از کالاهای مهم به حداقل رسیده و این بسیار خطرناک است. ما در هر مقطعی باید به وفور کالای مورد نیاز را در کشور داشته باشیم اما به روزمرگی در کالاها رسیدیم که بسیار خطرناک است.

یکی از مسائل مطرح شده احتکار است، فکر می‌کنید این مسئله تا چه حد در شرایط بازار و افزایش قیمت تاثیرگذار بوده؟

از نظر من احتکار در یک تا دو ماه اخیر بسیار ناچیز بوده و به میزانی نیست که چنین تاثیری داشته باشد. بازار عرصه عرضه و تقاضا است. وقتی عرضه کم است تقاضا افزایش می‌شود. شما ببینید در همین موضوع احتکار مگر چقدر برنج پیدا کردند؟ مگر ۶۰۰ تن در مقابل یک میلیون تن واردات عددی است؟ این میزان برنج احتکار شده که گفته می‌شود چه اثری بر قیمت در بازار دارد؟ به نظر من این فقط جریان رسانه‌ای است. وقتی کالا به میزان نیاز وجود داشته باشد این مسائل مطرح نمی‌شود.

آقای توکلی مشکلات واردات موجب انصراف بسیاری از واردکنندگان شده به شکلی که ترجیح می‌دهند دیگر در این حوزه فعالیت نکنند.

این یک زنگ خطر جدی برای امنیت غذایی است. بسیاری از تجار از فعالیت در این حوزه منصرف شدند که به اعتقاد من دولتی‌ها باید احساس خطر کنند. هر جا بخش خصوصی خارج شد دولت‌ها نتوانستند کار را کنترل کنند. بخش خصوصی سرباز اول در خط مقدم بازرگانی و تجارت است.

تاجر است که با سرمایه و اعتبار خودش کالا را وارد می‌کند، با دور زدن تحریم به هر شکلی که شده وجه کالا را از طریق چند کشور منتقل می‌کند و این‌ها را شرکت‌های دولتی نمی‌توانند انجام بدهند. اگر دولت واقعا می‌تواند شرکت بازرگانی دولتی برود همین کار را انجام بدهد، اما نمی‌تواند و این ثابت شده. در زمانی که بازار آرام است همین شرکت بازرگانی دولتی رقیب بخش خصوصی می‌شود.

در فواصل مختلف مثل عید نوروز، ماه رمضان محرم و صفر می‌آیند تا نقش آفرینی کنند اما امروز که باید مشکل را حل کنند و حجم زیادی از برنج را وارد کنند و کمبود را جبران کنند می‌بینیم که نمی‌توانند بازار را کنترل کنند. ما توصیه‌های خودمان را گفتیم و امیدواریم تاثیری داشته باشد تا بازار از این وضعیت و التهاب خارج شود.

وقتی شما در پرداخت به فروشنده بدقولی می‌کنید یا با تاخیر به تعهد خودتان عمل می‌کنید طبیعتاً خسارت بیشتری هم باید پرداخت کنید و البته مشخص است که اعتبار واردکننده هم آسیب می‌بیند و برای سفارش بعدی دچار مشکل می‌شود.

مسئله افزایش قیمت ارز ترجیحی و حتی حذف آن هم مطرح شده است.

الان می‌گویند ارز ترجیحی به ۳۸۵۰۰ تومان برسد یعنی ۱۰ هزار تومان افزایش پیدا کند. با این تاخیری که در تخصیص ارز می‌بینیم واردکننده باید با چه منطقی واردات کند و آن وقت کالای وارد شده را با چه قیمتی بفروشد؟ هیچ کس پاسخگو نیست و این مسئله هم هنوز برای ما مجهول مانده اما جواب درستی دریافت نمی‌کنیم.

بحث حذف کلی ارز ترجیحی هم مطرح شده که اگر به سمت حذف بروند با این افزایش قیمت برنج که در خورده فروشی برنج ایرانی به ۲۰۰ هزار تومان رسیده طبیعتاً برنج خارجی هم خیلی بیشتر از قیمت فعلی می‌شود.

این افزایش قیمت به نفع کشاورز هم نیست. باید بدانیم که با این افزایش قیمت‌ها ذائقه مردم تغییر می‌کند. گران شدن برنج به ضرر برنج ایرانی است و کار به جایی می‌رسد که فقط دو دهک بالای اقتصادی جامعه می‌توانند برنج ۲۰۰ هزار تومانی بخورند. با این وضعیت، برنج با کیفیت ایرانی از سفره و سبد خرید مردم خارج می‌شود.

مردم و مشخصاً دهک‌های پایین جامعه توان خرید برنج ۲۰۰ هزار تومانی را ندارند. آنوقت برنج خارجی جایگزین برنج ایرانی خواهد شد که ارزان‌تر است. نان و ماکارونی جایگزین خواهد شد که باز هم ارزان‌تر است.

رئیس انجمن واردکنندگان برنج:

تعامل دولت و بخش خصوصی آرامش را به بازار برنج بازمی‌گرداند

رئیس انجمن واردکنندگان برنج اظهار امیدواری کرد با تعامل نزدیک دولت و بخش خصوصی بازار دومین کالای اساسی کشور در هفته‌های آتی به آرامش برسد.

کریم اخوان با بیان این موضوع اظهار داشت: التهاب و افزایش قیمت برنج در هفته‌های گذشته نگرانی‌هایی را در بازار به وجود آورده که راه حل این موضوع همکاری دوجانبه و مستمر دولت و بخش خصوصی است. خوشبختانه در روزهای اخیر نشست‌های خوبی در خصوص سامان‌دهی بازار برنج برگزار شد و تصمیمات امیدوارکننده‌ای در این زمینه اتخاذ شد که می‌تواند در بازار ثبات و آرامش نسبی ایجاد کند.

اخوان اظهار داشت: استمرار تخصیص ارز ۲۸۵۰۰ تومانی در سال آتی یکی از تصمیماتی است که می‌تواند در حفظ آرامش بازار تاثیرگذار باشد و نگرانی از بابت افزایش قیمت برنج خارجی در سال آینده نداشته باشیم. همچنین این تصمیم خیال واردکنندگان را جهت ثبت سفارش آسوده می‌کند که در این صورت شاهد کسری برنج در بازار نخواهیم بود.

نباید اعتبار تجار ما آسیب ببیند

رئیس انجمن واردکنندگان برنج با اشاره به مشکلات واردکنندگان در ماه‌های گذشته گفت: تاخیر در تخصیص و پرداخت ارز یکی از موانع جدی واردات در ماه‌های گذشته بوده

به شکلی که در برخی موارد بیش از ۹ ماه واردکننده در انتظار بود تا بتواند ارز پرداخت شده برای خرید برنج را به فروشنده خارجی پرداخت کند. در این خصوص تلاش می‌کنیم اقدامات لازم انجام شود تا اعتبار تجار ایرانی در این بازار لطمه نبیند و واردکننده بتواند برای سفارش و خرید بعدی در زمان مقتضی برنامه‌ریزی کند.

اخوان با اشاره به همکاری وزارت جهاد کشاورزی جهت تامین برنج خارجی مورد نیاز در فصل بهار سال ۱۴۰۴ اظهار داشت: با اختصاص سهمیه‌های مورد نیاز جهت واردات حدود ۲۰۰ تا ۳۰۰ هزار تن در راستای تعامل دولت و بخش خصوصی، برنج مورد نیاز بازار در مقطع پیش روی تامین خواهد شد و با عرضه برنج وارداتی تلاش می‌کنیم دیگر شاهد کسری برنج در بازار نباشیم. نگاه ویژه معاونت بازرگانی وزارت جهاد و سازمان حمایت در تعامل با انجمن واردکنندگان برنج که نماینده بخش خصوصی در این حوزه است بسیار امیدوارکننده بوده و تصمیمات کارشناسی در این بخش متکی بر تعامل همه‌جانبه می‌تواند در نهایت موجب آرامش بازار شده و دغدغه‌های مصرف‌کنندگان را در خصوص تامین برنج مورد نیاز مرتفع سازد.

رئیس انجمن واردکنندگان برنج با توجه به افزایش قیمت برنج همچنین کمبود برنج داخلی و خارجی در بازار خصوصا در ماه‌های پایانی سال، در خصوص آخرین وضعیت واردات برنج تا پایان دی ماه و آمار دقیق میزان واردات از ابتدای سال گفت: براساس آمارهای رسمی از ابتدای سال تا کنون به میزان ۸۰۰ هزار تن برنج ثبت سفارش شده اما تا اواخر دی‌ماه به شکل دقیق می‌توان گفت ۶۶۰ هزار تن برنج وارد کشور شده است. موضوع تامین و تخصیص ارز بدون شک یکی از اصلی‌ترین مشکلات واردکنندگان در سال ۱۴۰۳ بوده است. این مسئله از سویی موجب می‌شود اعتبار واردکننده در مقابل تجار هندی و پاکستانی از بین برود و از سوی دیگر خسارت زیادی به واردکنندگان وارد می‌کند. بدون شک قیمت خرید نقد و اقساط بسیار متفاوت است و قطعا موجب افزایش چشمگیر هزینه‌ها می‌شود.

ممنوعیت هیچ کمکی به بازار برنج نمی‌کند

اخوان مسئله ممنوعیت واردات در فصل برداشت برنج را دومین مشکل واردکنندگان دانسته و گفت: مسئله چهار ماه ممنوعیت هیچ کمکی به بازار و حتی کشاورز هم نمی‌کند. اولاً این موضوع مصوبه هیات دولت است، ثانياً الان که شیر ثبت سفارش در اختیار جهاد است دیگر ممنوعیت چه سودی دارد و با چه هدفی دنبال می‌شود؟ وقتی ما طبق نظر جهاد در طول سال می‌توانیم یک میلیون تن واردات برنج داشته باشیم چه تفاوتی دارد که این واردات در چه مقطعی انجام شود؟ اگر هدف کنترل بازار و حمایت از تولید داخل است می‌تواند میزان واردات را در این مقطع کمتر کنند یا تعرفه‌ها را بالاتر ببرند همانطور که همه کشورها از این ابزار استفاده می‌کنند

رئیس انجمن واردکنندگان برنج اضافه کرد: اگر نتیجه وضعیت موجود را بررسی کنید می‌بینید هیچ خروجی و حاصلی به جز تجمع درخواست‌های واردات در یک مقطع زمانی خاص ندارد. در واقع اواخر خرداد و در شروع تیرماه پیش از آغاز فصل ممنوعیت یک‌باره شاهد پیک خرید برنج برای واردات هستیم. این مسئله و ارائه یکباره درخواست‌ها به بازار هند و پاکستان موجب افزایش قیمت می‌شود و به جز گرانی بار نتیجه دیگری ندارد. درخواست‌ها یکباره سرازیر می‌شود و شرکت‌ها تلاش می‌کنند از همه سهمیه باقیمانده خودشان در همین مقطع کوتاه فوراً استفاده کنند.

پایان تیرماه همه واردکنندگان باری دارند که می‌خواهند در مرداد و شهریور وارد بازار کنند و باز هم این شرایط به نفع کشاورز، تولیدکننده و حتی مصرف‌کننده نیست. بعد از ممنوعیت دوباره در آذرماه همه هجوم می‌آورند برای خرید بار و باز هم زمان مناسبی برای سرازیر شدن درخواست‌ها نیست که موجب می‌شود قیمت و کیفیت برنج وارداتی در این مقطع تناسب نداشته باشد.

اخوان با ارائه پیشنهادی در این خصوص می‌گوید: یا بهتر است این ممنوعیت دو ماهه شود و یا اینکه کلاً آن را حذف کنند. شیر فلکه واردات که در اختیار جهاد است، وقتی مقدار سهمیه‌بندی و ثبت سفارش و مجموع میزان واردات مشخص است خوب آن را در ماه‌های مختلف سال پخش کنند تا هم خریده‌ها درست و منطقی و در زمان مناسب انجام شود و هم به تناسب نیاز بازار امکان وارد کردن برنج به بازار وجود داشته باشد.

نگذاریم برنج از سفره مردم خارج شود

رئیس انجمن واردکنندگان چالش بعدی واردات برنج خصوصا در سال جاری را نحوه سهمیه‌بندی دانسته و گفت: وقتی برای تصمیم‌گیری در خصوص سهمیه‌بندی از آمار غلط استفاده می‌شود طبیعتاً نتیجه درستی هم به دست نخواهد آمد و می‌بینیم که این روزها شاهد التهاب بازار و افزایش قیمت برنج ایرانی و خارجی هستیم که به نفع مصرف‌کننده نیست.

با شرایط موجود نباید بگذاریم برنج از سفره مردم حذف بشود. در حال حاضر برنج ایرانی هاشمی که در مازندران از کشاورز ۷۵ هزار تومان می‌خریدیم به قیمت ۱۳۰ هزار تومان رسیده که برای مصرف‌کننده به مراتب گران‌تر خواهد بود و حتی به ۲۰۰ هزار تومان می‌رسد. و برای ایام پرمصرف سال مثل تعطیلات عید نوروز همچنین محرم و صفر چگونه قرار است بازار کنترل شود؟ فراموش نکنیم که محصول کشاورز و برنج ایرانی بعد از این مقاطع پرمصرف از راه می‌رسد. در نهایت باید تعامل نزدیکی بین دولت و بخش خصوصی در این حوزه وجود داشته باشد که منجر به کنترل بازار و تامین کالای مورد نیاز مصرف‌کننده شود.

آمارهای تولید و سرانه مصرف منطبق با واقعیت نیست

نشست خبری انجمن واردکنندگان برنج پیرامون التهاب و ناترازی بازار:

گرانی برنج به ضرر کشاورز و مصرف کننده است

ابتدای سال تاکنون ۶۶۰ هزار تن برنج سفید وارد شده که نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۲۶ درصد کاهش داشته است. با این حال، نبود آمار دقیق درباره میزان تولید و مصرف، باعث ناترازی در بازار شده است. اگر آمار تولید ۷.۲ میلیون تن صحت دارد و واردات نیز انجام شده، چرا بازار با کمبود و التهاب قیمت مواجه است؟

وی افزود: مشکل اصلی این است که علاوه بر آمار اعلامی تولید، سرانه مصرف واقعی با آمار رسمی اختلاف دارد. این ناهماهنگی‌ها باعث افزایش قیمت و کاهش دسترسی اقشار کم‌درآمد به برنج شده است. بنابراین ضروری است مطالعه و بررسی دقیق تری از میزان نیاز واقعی کشور به هر دو کالای برنج ایرانی و برنج وارداتی به صورت جداگانه انجام شود و برنامه‌ریزی اصولی تامین بر این اساس صورت پذیرد؛ چراکه سفره مصرف این دو کالا اساساً منفک از یکدیگر است.

انتقاد از اعمال ممنوعیت ۴ ماهه واردات

خاکی با اشاره به فرآیند سیستمی ثبت سفارشات برنج گفت: با توجه به اینکه واردات برنج سهمیه بندی شده و حجم آن در اختیار کامل وزارت جهاد کشاورزی قرار دارد، اعمال ممنوعیت فصلی عملاً کارکرد خود را از دست داده و ضمن سلب امکان صرفه جویی ارزی در زمان قیمت‌های جهانی مناسب، باعث اثرگذاری نامطلوب بر بازار حین و حتی بعد از دوره ممنوعیت می‌شود.

نشست خبری انجمن واردکنندگان برنج ایران با محوریت بررسی ناترازی و التهابات بازار برنج، بیست و ششم دی ماه با حضور نمایندگان رسانه‌های گروهی برگزار شد. در این نشست، مجیدرضا خاکی، معاون و سخنگوی انجمن واردکنندگان برنج ایران، و احمد جابریان، مدیرعامل شرکت کشت و صنعت کوروش، به بررسی عوامل موثر بر نوسانات بازار برنج داخلی و وارداتی پرداختند و پاسخگوی سوالات خبرنگاران بودند.

در آغاز نشست، مجیدرضا خاکی ضمن خوش‌آمدگویی و تقدیر از حضور خبرنگاران و نمایندگان رسانه‌های گروهی، اظهار داشت: یکی از دلایل اصلی التهابات بازار برنج و افزایش قیمت‌ها، اتکا به آمار و اطلاعات نادرستی است که مبنای تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی سیاست‌گذاران قرار می‌گیرد.

وی با تأکید بر اینکه بی‌دقتی در برنامه‌ریزی و فقدان اطلاعات صحیح درباره تولید و مصرف، به تشدید مشکلات بازار دامن زده است اضافه کرد: انجمن واردکنندگان برنج ایران به امنیت غذایی و تنظیم بازار برنج کمک می‌کند اما به نظر می‌رسد که مهم‌ترین علتی که طی چند سال اخیر موجب شرایط فعلی در بازار شده، تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی بر اساس داده‌های نادرست و آدرس‌های غلط بوده که متأسفانه عموماً با بخشی نگری و رویکرد غیر کارشناسی همراه بوده است و امیدوارم بتوانیم درباره این موضوع گفت‌وگوی مناسبی داشته باشیم.

خاکی در ادامه، با ارائه آمار واردات برنج در سال جاری گفت: از

روش‌های کشت و کشاورزی در کشور عمدتاً شیوه‌های سنتی هستند. در مقایسه با کشورهایی که همچون ایران تولید کننده برنج هستند، این روش‌های سنتی و کشاورزی سنتی موجب می‌شود که نسبت به تولید برنج در جهان، تولیدات داخلی ما گران‌تر باشد.

جابرین در بخش دیگری از سخنان خود به ضعف سیاست‌های حمایتی از کشاورزان اشاره کرد و گفت: کشاورزان اغلب محصول خود را پیش یا بلافاصله پس از برداشت به فروش می‌رسانند و از افزایش قیمت‌ها نفعی نمی‌برند. این شرایط به واسطه‌ها و دلالتان سود می‌رساند، در حالی که مصرف‌کننده توان خرید خود را از دست می‌دهد.

وی همچنین بر لزوم توجه به توان اقتصادی مردم تاکید کرد و گفت: بخش قابل توجهی از جامعه توان خرید برنج ایرانی را ندارند و در مناطق جنوبی کشور، برنج وارداتی بخش غالبی از ذائقه مصرفی مردم است. حمایت از برنج ایرانی ضروری است، اما نباید هزینه این حمایت بر دوش مصرف‌کننده گذاشته شود.

باید به فکر سفره مردم باشیم

جابرین با اشاره به اینکه بخشی از وارد کنندگان تمایل دارند که ارز ترجیحی حذف شود زیرا با این اقدام بسیاری از امضاهای طلایی و فسادهای احتمالی که در این حوزه شاید باشد از بین خواهد رفت گفت: متولیان تامین امنیت غذایی کشور باید به فکر

معاون انجمن وارد کنندگان برنج ایران درباره امکان تخلف در عرضه برنج خارجی گفت: فرآیند واردات برنج کاملاً شفاف و قابل ردیابی است و وارد کنندگان کالای خود را به محض فروش، در سامانه جامع تجارت ثبت می‌کنند. با این حال، نظارت بر حلقه‌های پسین مانند عمده‌فروشی و خرده‌فروشی خارج از اختیار وارد کنندگان است و در این بخش‌ها ممکن است تخلفاتی رخ دهد. خاکی در پایان تاکید کرد: با توجه به نزدیکی ماه مبارک رمضان و عید نوروز نیاز به تامین فوری برنج در بازار احساس می‌شود. امیدواریم تصمیماتی منطقی و مبتنی بر واقعیت‌های بازار اتخاذ شود تا از وقوع بحران‌های بیشتر جلوگیری شود.

بازار برنج نیازمند توجه راهبردی است

در ادامه، احمد جابرین با اشاره به بحران‌های مکرر در حوزه برنج گفت: برنج، به عنوان دومین کالای اساسی کشور، جایگاه ویژه‌ای در سفره خانوار ایرانی دارد. انجمن و اعضای آن همواره تلاش کرده‌اند این کالای اساسی را تامین کنند، اما عدم توجه کافی به برنامه‌ریزی راهبردی، نوسانات و بحران‌های متعددی را در این حوزه ایجاد کرده است.

وی بر ضرورت اتخاذ رویکردهای جامع و متوازن تاکید کرد و گفت: برای مدیریت شرایط، باید واقعیت‌های اقتصادی و نیازهای بازار را در نظر گرفت. ما در اقلیم خشکی زندگی می‌کنیم و به دلیل محدودیت‌های منابع، خودکفایی در تولید برنج امکان‌پذیر نیست.

ما این است که قیمت برنج ایرانی طی سال‌های گذشته شایسته کشاورزان نبوده اما علیرغم اینکه همه ما دوست داریم که برنج ایرانی در سفره همه ما و همه مردم باشد، ولی نباید فراموش کنیم که مناطقی از کشور ما مصرف‌کننده برنج ایرانی به صورت خاص نیستند یعنی تغییر ذائقه یا به هر دلیلی سبک زندگی در این مسئله تاثیرگذار است. جابریان ادامه داد: به طور مثال در مناطق جنوبی کشور، مردم کمتر خواهان مصرف برنج ایرانی هستند و دلیل اصلی آن نیز قیمت و البته ذائقه است. به همین دلیل نیز نباید ما نباید آن بخش قابل توجه در مناطق شرقی، جنوبی و بخشی از مناطق غربی کشور را فراموش کنیم.

وی افزود: مصرف و نیاز کشور به برنج به‌طور میانگین سالانه ۳ میلیون و ۳۰۰ هزار تن است. اما نکته مهم این است که ما هیچ مرجعی و هیچ اطلاعات درستی از فضای تولید در کشور نداریم و هیچ مرجعی نتوانسته آمار دقیقی را به‌طور رسمی انتشار دهد و به‌دلیل عدم دسترسی به منابع اطلاعاتی صحیح و قابل اتکا متأسفانه در برخی مواقع شاهد این هستیم که خب برخی بر پایه همین اطلاعات نادرست و غیر موثر آدرس دهی غلط می‌کنند که بعضاً به فضای رسانه هم دسترسی دارند و با بهره‌گیری از این تریبون سعی می‌کنند که فضا را به سمت اهدافی که خودشان دارند تغییر دهند بدون اینکه منافع ۸۵ میلیون ایرانی را در نظر گیرند.

وی ادامه داد: ممنوعیت واردات برنج در شرایطی ایجاد شد که ما همچنان نگران حوزه برنج ایرانی بودیم که واردات برنج در مقایسه با سنوات گذشته کمتر اتفاق افتاده بود و نگاه غیر کارشناسانه در فضای مربوط به برنج موجب شد که التهاب در بازار بیشتر شود به گونه‌ای که در فصل ممنوعیت برنج خارجی که به عنوان یک راهکار تامین نیاز دهک‌های کم برخوردارتر بود، متأسفانه به‌دلیل عدم عرضه و عدم واردات شاهد رشد قیمت بسیار قابل توجهی بودیم. جابریان با تأکید بر اینکه به ذائقه مردم و توانایی خرید قشر کم درآمد توجهی نشده است اظهار کرد: امروز برنج در دست بازرگان نیست که عرضه کند چراکه اجازه واردات به موقع آن داده نشده و اگر داده شده آن مقدار انقدر کم بوده که جوابگوی نیاز نبوده و این باعث شده که شاهد افزایش قیمت بی‌رویه هم برنج ایرانی هم برنج خارجی باشیم.

سفره مردم باشند و همزمان که از تولید داخلی حمایت می‌کنند کسری بازار را با واردات تامین کنند.

وی تأکید کرد: با اینکه وزارت جهاد کشاورزی می‌گوید که امسال تولید بیش از سالهای گذشته است اما عملاً اثرات آن نه در قیمت بازار و نه در سفره مردم دیده نمی‌شود در کنار آن واردات هم نسبت به سال گذشته ۲۶ درصد کاهش یافته که قیمت بازار را گران کرده است. اگر تولید به نسبتی که ادعا می‌شود نیست باید عرضه و تقاضا را با واردات متناسب کنند و اگر تولید به همین اندازه بوده، پس مسئولان نظارتی ورود کنند و برنج را از انبارها بیرون بکشند. پیش از این یک مسئول وزارت جهاد کشاورزی مدعی شده بود که تولید برنج امسال به ۷.۲ میلیون تن رسیده اما واضح است که سطح زیر کشت برنج افزایش نیافته و با محدودیت آبی که وجود دارد بهره‌وری آنچنانی رخ نداده است که چنین تولیدی را شاهد باشیم.

وی با بیان اینکه از سال‌های گذشته شاهد نوسان شدید در تامین بازار و قیمت برنج هستیم گفت: مهمترین دلیلی که باعث این نوسانات و بحران‌های هر ساله می‌شود، عدم وجود یک رویکرد راهبردی و همه جانبه است. رویکردی که بتواند تمام نیاز و منافع تمام ذینفع‌های این زنجیره ارزش را از تولیدکننده تا مصرف‌کننده، بازرگان، حاکمیت و تمام کسانی که در این امر نقش دارند رو بتواند تامین کند. ما هم به عنوان چه بخش تولید چه بخش بازرگانی که در این حوزه فعالیت می‌کنند خواهان حمایت حداکثری از فضای تولید هستیم و این را در مقاطع مختلف نیز اثبات کردیم.

مناطق از کشور مصرف‌کننده برنج ایرانی نیستند

عضو انجمن واردکنندگان برنج ادامه داد: متأسفانه نگاه‌های مقطعی و نگاه‌های غیر همه جانبه موجب شده که ما یا در صدد توجه به عرضه باشیم و یا تقاضا و در این صورت بالانس و تعادل در عرضه و تقاضا از هم گسسته می‌شود و همچون روزهای جاری شاهد بحران در برنج خواهیم بود.

وی افزود: طی دو سال گذشته، برنج ایرانی گران شد، در سال جاری نیز برنج خارجی گران می‌شود و مجدداً در سال آینده نیز ممکن است دوباره همین اتفاقات رخ دهد و آنچه که موجب رخداد این شرایط می‌شود، نگاه تک بعدی ما به این مسئله است. اعتقاد

تجربه انحصار خودرودر بازار برنج تکرار نشود

وی افزود: وزارت جهاد کشاورزی پس از رفع ممنوعیت واردات برنج در پایان آبان ماه ۲۰۰ هزار تن سهمیه واردات برنج تخصیص داد اما بیش از ۱۰۰ هزار تن آن تنها به ۷ شرکت خاص اختصاص یافته است و این وضعیت قابل پذیرش نیست. سهمیه اعطا شده به سایر واردکنندگان بسیار اندک و ناچیز بوده است (مثلا ۱۰۰ یا ۲۰۰ تن!) بسیاری از این واردکنندگان نیز باسابقه بوده و سال هاست که به امر واردات برنج مشغول هستند. امروز وضعیت به جایی رسیده که حتی به شرکت‌های خارجی هم سهمیه داده می‌شود در حالی که قبلا سهمیه واردات تنها به شرکت‌های داخلی اختصاص داشت.

باهران در ادامه گفت: واضح است که در این شرایط همه واردکنندگان نسبت به نحوه تخصیص سهمیه‌ها معترض هستند. برخی شرکت‌ها با وجود این که دو سال شروع به کار کرده‌اند اما توانسته‌اند به صورت شرکت‌های اقماری ظاهر شده و سهمیه‌های بسیار بالایی را از آن خود کنند و به صورت نجومی ثبت سفارش برای واردات برنج گرفته‌اند.

یک شرکت دولتی می‌آید در اولین سال فعالیت خودش در این بازار ۶۰ هزار تن سهمیه دریافت می‌کند و تازه بار نامرغوب هم وارد می‌کند. در این شرایط بخش خصوصی چگونه باید فعالیت کند؟

باهران در بخش دیگری گفت: با این وضعیت واردکنندگانی که ۱۰ تا ۲۰ سال سابقه واردات داشته و برند بوده اند، به مرور از عرصه تامین غذایی خانوارهای ایرانی خارج می‌شوند و اصلا باید از این حوزه کنار بروند. سیاست گذاران همان مسئله‌ای که با انحصاری کردن شرکت‌های خودروسازی در بازار خودرو برای مصرف‌کنندگان بوجود آوردند در بازار برنج نیز صورت خواهند داد. با ادامه شرایط موجود شاهد خسارات گسترده‌ای به مصرف‌کنندگان و فعالان بازار برنج خواهیم بود و این وضعیت نگران کننده است.

وی افزود: برخی از مسئولان نسبت به این امور ایجاد شده در بازارها بی‌اطلاع هستند ولی مسئولان وزارت جهاد کشاورزی از این موضوع آگاه بودند. به همین دلیل به سراغ نامه نگاری به رئیس جمهور رفتیم و امیدواریم هر چه سریعتر مشکل واردکنندگان برنج حل شود. در وضعیت فعلی اگر روند تخصیص ناعادلانه سهمیه ثبت سفارش ادامه داشته باشد شاهد نابسامانی شدید در بازار برنج خواهیم بود و نمی‌توان مانع از افزایش بی‌رویه قیمت این کالای اساسی در بازار شد.

تعدادی از واردکنندگان برنج چندی پیش به روند فعلی واردات و سهمیه بندی این کالا اعتراض کردند و در نامه‌ای خطاب به رئیس جمهور خواهان شفافیت سهمیه بندی و رفع تبعیض در این بخش شدند.

سعید باهران مدیرعامل شرکت باهرا افق زرین ایرانیان یکی از شرکت‌های واردکننده برنج است که در کنار ۹۰ شرکت دیگر این نامه را امضا کرده و معتقد است اگر روند فعلی سهمیه تخصیص ارز به واردات برنج ادامه دار باشد، شاهد نابسامانی شدید در بازار برنج خواهیم بود و نمی‌توان مانع از افزایش بی‌رویه قیمت این کالای اساسی در بازار شد.

باهران با اشاره به نامه‌نگاری اخیر واردکنندگان مبنی بر شفاف‌سازی روند واردات برنج، تصریح کرد: مهمترین هدفی که با تنظیم این نامه و مکاتبه با رئیس جمهور داشتیم شفاف‌سازی و عادلانه کردن تخصیص سهمیه واردات برنج بوده در حالی که فعلا شاهد عدم توزیع مناسب و تخصیص سهمیه‌ها برای ثبت سفارش واردات هستیم.

تحقق پیش بینی واردکنندگان در خصوص افزایش بی سابقه قیمت برنج:

پرواز دانه های سفید

رد کرد. این درحالیست که انفعال برخی متولیان امر و عدم نظارت بر بازار، باعث قیمت گذاری سلیقه ای، کمبود و عدم تامین نیاز مردم به این کالای مهم را موجب شده است.

قیمت برنج به تبعیت از دیگر کالاهای اساسی در حال تجربه سیر صعودی است. در ماه های ابتدایی سال حداکثر نرخ برنج ایرانی ۱۱۰ هزار تومان بود درحالی که امروز به محدوده ۲۰۰ هزار تومان نزدیک شده است و رکودی عجیب را از خود به جای گذاشته است.

افزایش نرخ برنج در ماه های اخیر به یکی از دغدغه های اصلی خانوارها تبدیل شده است و کاهش قدرت خرید مردم و افزایش نرخ برنج موجب شده تا این کالای استراتژیک در آستانه ماه مبارک رمضان از سفره ها حذف شود. افزایش نرخ برنج در شرایطی رخ داده است که بانک مرکزی مدعی شده در آذرماه امسال تورم ۱۲ ماهه به ۳۶ درصد و کمترین میزان در ۵۰ ماه گذشته رسیده است.

به نظر می رسد عواملی چون خشکسالی و تغییر الگوهای بارندگی امسال تاثیر قابل توجهی بر تولید برنج کاران گذاشته است. ازسویی دیگر افزایش هزینه های آبیاری باتوجه به کمبود آب در بسیاری از مناطق برنج کاری هزینه های آبیاری را که یکی از مهم ترین هزینه های تولید برنج است افزایش داده است، با این وجود همچنان برخی با ارائه آمارهای نادرست مدعی می شوند برنج تولیدی در داخل کشور برای تامین نیاز بازار کافی است و واردات برنج ضرورتی ندارد، آمارهای نادرست و نظرات غیر اصولی که تنها منجر به تشدید بحران در بازار برنج شده است. از سوی دیگر نوسانات نرخ ارز به ویژه در شرایطی که بخش قابل توجهی از نهاده های تولید برنج وارداتی است بر نرخ تمام شده محصول اثرگذار است. همچنین وجود واسطه ها و دلالان متعدد در زنجیره تامین برنج هزینه های توزیع را افزایش داده و نرخ را برای

شرایط به وجود آمده در بازار برنج و عدم نظارت بر آن، راه را برای سوءاستفاده سودجویان و افزایش قیمت برنج هموار کرد و همانطور که انجمن واردکنندگان و کارشناسان بازار هشدار داده بودند انفجار قیمت در ماه های پایانی سال با برآوردهای نادرست و برخی تصمیمات غیر اصولی در آستانه عید نوروز و ماه مبارک رمضان رقم خورد.

بر اساس اخبار و گزارش ها همچنین مشاهدات بازار در زمستان سال ۱۴۰۳ قیمت برنج ایرانی در شمال کشور و به تبع آن در دیگر نقاط کشور افزایش یافت و پس از آن قیمت برنج خارجی نیز به شکل قابل توجهی اوج گرفت. رئیس اتحادیه بنکداران مواد غذایی از افزایش ۴۵ درصدی قیمت برنج داخلی در چند هفته اخیر خبر داد در حالی که دولت اعلام کرد که برنج تنظیم بازاری با قیمت ۵۰ هزار تومان را در فروشگاه ها عرضه خواهد کرد تا جلوی گرانی این محصول گرفته شود اما عرضه محدود برنج تنظیم بازار نیز برای پاسخگویی به میزان نیاز مصرف کنندگان کافی نبود.

قیمت برنج خارجی درجه یک از ۹۰ هزار تومان گذر کرد و قیمت برخی از انواع برنج وارداتی پاکستانی نیز به حدود ۱۰۰ هزار تومان رسید. کیسه ۱۰ کیلوگرمی برنج طارم استخوانی که دو ماه پیش ۱۳۸ تا ۱۴۲ هزار تومان نرخ خورده بود، اکنون با ۱۴۸ تا ۱۶۰ هزار تومان قابل خریداری است. کیسه ۵ کیلوگرمی برنج عنبربو به نرخ ۴۵۰ هزار تومان قابل خریداری است؛ در حالی که ماه گذشته ۴۲۰ هزار تومان به فروش می رسید.

جبرئیل برادری، رئیس جهاد کشاورزی استان تهران با اشاره به التهاب بازار برنج می گوید: براساس تأکید رئیس جمهوری، ارز ترجیحی برنج حذف نشده و برای کالاهای اساسی تامین است. بررسی بازار نشان می دهد نرخ برنج ایرانی در برخی فروشگاه ها ۲۰۰ هزار تومان را هم

مصرف کننده بالا می‌برد.

از اول مرداد ماه که واردات برنج خارجی با هدف حمایت از کشاورزان داخلی و افزایش تولید برنج داخلی ممنوع شد این پیش بینی از جانب انجمن واردکنندگان و کارشناسان این حوزه مطرح شده بود که اگر عرضه برنج در بازار کاهش یابد و تقاضا برای برنج افزایش یابد همین امر فشار بیشتری بر قیمت‌ها وارد می‌کند و اینگونه تصمیمات تنها به زیان مصرف کننده است.

برنج از این مبلغ هم گران تر می‌شود؟

سیدعلی طاهری اتاق سرا، رئیس اتحادیه برنج‌فروشان شهر بابل، گرانی برنج را ناشی از برهم خوردن تعادل عرضه و تقاضا می‌داند و در این خصوص می‌گوید: بر هم خوردن تعادل میان عرضه و تقاضا در بازار برنج برآمده از واکنش بازار به خبر تغییر محل ارز تخصیصی به واردات برنج است و وقتی این اتفاق بیفتد نرخ برنج حتماً گران‌تر از ارقام کنونی هم می‌شود. بر اساس گزارش منتشر شده در خبرگزاری جمهوری اسلامی بررسی میدانی خبرنگار ایرنا از وضعیت عرضه و تقاضای عمده فروشی برنج در شالیکوبی‌های مازندران نشان می‌دهد که بازار این محصول راهبردی رونقی نسبی دارد و اکنون برنج طارم هاشمی کشت اول که حدود ۷۰ درصد رقم امسال شالیکاری مازندران را تشکیل داده در هر کیلو گرم ۱۵۰ هزار تا ۲۰۰ هزار ریال افزایش یافت و بازار برنج کشت دوم همین رقم نیز با قیمت خرید و فروش یک میلیون و ۱۵۰ هزار ریال عرضه می‌شود که نسبت به یک ماهه گذشته در هر کیلو گرم ۲۰۰ هزار ریال افزایش نشان می‌دهد. بررسی‌ها نشان می‌دهد که قیمت فعلی برنج دستکم حدود ۱۰ درصد بیشتر از قیمت کف اعلام شده از سوی شورای قیمت گذاری محصولات کشاورزی است. شورای قیمت گذاری محصولات کشاورزی یازدهم مهر ماه امسال کف قیمت برنج‌های داخلی را اعلام کرد، بر اساس مصوبه این شورا، هر کیلو گرم برنج پر محصول ندا، فجر و شیرودی به قیمت ۷۰۰ تا ۷۵۰ هزار ریال و برنج طارم محلی با ۱۰ درصد شکستگی به قیمت ۹۰۸ هزار ریال برای هر کیلو گرم ارزش گذاری شده است. طبق آمار اتحادیه شالیکوبی داران مازندران بر خلاف سال گذشته که در چنین روزهایی حدود ۶۰ درصد محصول کشاورزان در انبارها آماده فروش بوده است، اما این آمار اکنون به کمتر از ۳۰ درصد رسیده است. یعنی در هر یک از واحدهای شالیکوبی‌های مازندران محصولی که متعلق به کشاورزان باشد به زیر ۱۲۰ تن رسیده است. دست اندرکاران بازار برنج مازندران که عمدتاً صاحبان شالیکوبی‌ها هستند، می‌گویند که عمده کشاورزان بر خلاف سال گذشته بیشتر محصولشان را با قیمت حداکثر ۹۰۰ هزار ریال فروختند، طبق اظهارات مدیر یکی از شالیکوبی‌ها در بخش لاله آباد بابل اکنون کمتر از ۱۲۰ تن برنج سفید در این شالیکوبی وجود دارد که آمار موجودی برنج در پایان دی ماه سال گذشته تا حدود ۳۵۰ تن بوده است.

برآورد نادرست و ناترازی عرضه و تقاضا

مجیدرضا خاکی دبیر انجمن واردکنندگان برنج ایران در گفت‌وگو با ایسنا برآورد نادرست و ناترازی عرضه و تقاضا را عامل اصلی مشکلات بازار برنج ارزیابی کرد.

وی در این خصوص گفت: بازار برنج ایران در ماه‌های اخیر با نوساناتی روبه‌رو بوده و قیمت‌ها، افزایش داشته است. علت اصلی این مسئله ناترازی عرضه و تقاضاست، که یک اصل ساده اما مغفول اقتصادی محسوب می‌شود. مهم‌ترین دلیل این ناترازی، برآورد نادرست از میزان تولید، کاهش حدود ۱۵ درصدی واردات و در نتیجه ایجاد عطش در بازار بوده است. از آنجا که برنج خارجی نقش مهمی در تعدیل قیمت برنج داخلی دارد، کاهش عرضه آن باعث افزایش قیمت در برنج‌های کیفی و پرمحصول شده است. علاوه بر این، عواملی همچون ثبت سفارش محدود، طولانی بودن روند تخصیص و تأمین ارز، قیمت‌گذاری غیرکارشناسی و نامشخص بودن نرخ ارز واردات در سال آینده، امکان برنامه‌ریزی برای تأمین برنج را از واردکنندگان سلب کرده است. تجربه نشان داده که هرگاه تأمین برنج خارجی دچار مشکل شده، بازار برنج ایرانی نیز دچار تغییر و تحولاتی شده است.

خاکی افزود: بررسی‌های میدانی نشان می‌دهد که قیمت مصرف کننده هر کیلوگرم برنج کیفی ایرانی که در اوایل فصل برداشت حداکثر ۱۱۰ هزار تومان بود، اکنون به حدود ۱۸۰ تا ۱۹۰ هزار تومان رسیده است. این افزایش قیمت تنها محدود به برنج‌های کیفی نبوده و سایر اقلام پرمحصول داخلی نیز با رشد قیمت مواجه شده‌اند. ظرفیت تولید برنج کشور با در نظر گرفتن شرایط اقلیمی و پتانسیل‌های موجود، حدود ۲ میلیون تن در سال است. بنابراین، برای تأمین نیاز کشور، واردات بین ۱/۳ تا ۱/۵ میلیون تن اجتناب‌ناپذیر است. این میزان واردات در حقیقت مکمل تولید داخلی است. در مقابل، آمارهای رسمی از تولید ۲/۷ میلیون تنی حکایت دارند که بر همین اساس نیز، میزان ثبت سفارش برنج خارجی کاهش یافته است. در این میان چند پرسش مطرح می‌شود: اگر واقعاً این میزان برنج در کشور تولید شده، چگونه تنها در چند ماه تمام شده است؟ اگر احتکار رخ داده، چرا نظارت بر انبارها زودتر انجام نشد؟ چرا برخوردهای قهری عمدتاً متوجه واردکنندگان است؟ افزایش قیمت به تدریج رخ داده، پس چرا هشدارهای بخش خصوصی جدی گرفته نشد؟ چرا همیشه در آستانه بحران به دنبال راهکارهای ضرب‌الاجلی هستیم؟

وی افزود: وضعیت فعلی بازار نشان می‌دهد که برآورد تولید در واقعیت محقق نشده و علاوه بر این، بخشی از برنج تولیدشده در انبار منازل مصرف‌کنندگان ذخیره شده است. چراکه بسیاری از خانوارها برای در امان ماندن از افزایش قیمت‌ها، نیاز چندماه آینده خود را پیش‌خرید کرده‌اند و این مسئله ناشی از ناطمینانی مصرف‌کنندگان نسبت به شرایط بازار است و لازم است با اتخاذ سیاست‌های کارشناسی، آرامش به بازار و جامعه بازگردد.

دبیر انجمن واردکنندگان برنج ایران در پایان پیرامون احتکار این محصول گفت: همواره دلالت و سودجویانی هستند که با احتکار کالا و سودجویی، بازار را دچار اختلال می‌کنند که نظارت و بازرسی به موقع می‌تواند پیشگیری لازم را محقق کند. اما واردکنندگان شناسنامه‌دار که فعالیت خود را در خدمت اقتصاد کشور قرار داده‌اند، هیچ‌گاه مرتکب این تخلف نمی‌شوند و اینگونه منزلت تجاری خود را خدشه‌دار نمی‌کنند. در صورت مساعد بودن و قطعیت در فضای کسب‌وکار، واردکنندگان تمام تلاش خود را برای تأمین به‌موقع و با قیمت مناسب برنج با لحاظ سود متعارف به کار می‌گیرند.

کاهش قیمت در بازارهای بین المللی و افزایش قیمت در ایران

وقتی فرصت جهانی خرید برنج از دست می رود

روند نزولی در بازار هند

هند در ۲۸ سپتامبر ممنوعیت صادرات برنج سفید غیرباسماتی (non-basmati) را لغو و حداقل قیمت صادرات را ۴۹۰ دلار بر هر تن وضع کرد. از سویی بازگشت برنج هند به بازارهای جهانی فشار زیادی بر قیمت محموله‌های آماده برای تحویل (WR) در سراسر آسیا وارد کرده است. به همین دلیل در این شرایط بسیاری از خریداران حساس به قیمت، تامین منابع خود را به هند منتقل کرده اند.

نیتین گوپتا، معاون ارشد شرکت اولام آگری در هند در گفت و گو با اسانیدی در این خصوص اظهار کرد: من در نیمه اول سال ۲۰۲۵ یک روند نزولی در بازار برنج هند می بینم. این روند در نتیجه تغییرات سیاستی هند در حوزه کشاورزی شکل گرفت و به کاهش قیمت جهانی منجر شد. با پیشتازی هند، سایر کشورها مجبور شدند قیمت‌های خود را کاهش دهند تا در سطحی رقابتی باقی بمانند. هند

با وجود التهاب و نابسامانی بازار برنج در ایران و افزایش چشمگیر قیمت‌ها خصوصاً در نیمه دوم و ماه‌های پایانی سال ۱۴۰۳، وضعیت برنج به دلایل متعدد در بازارهای جهانی متزلزل شده و فرصتی مناسب را برای خریداران برنج در سراسر جهان مهیا کرد تا کالای مورد نیاز خودشان را با کیفیت و قیمت مناسب خریداری کنند هرچند این شرایط با وجود مشکلات و موانع بازار ایران برای تجار ایرانی فراهم نیست.

دلیل کاهش قیمت بین المللی برنج به روندهای جهانی و چالش تقاضا برای این ماده غذایی در کشورهای مختلف برمی گردد، به همین دلیل نیز از اواخر ماه گذشته میلادی، قیمت برنج هندی به پایین ترین سطح ۱۸ ماهه اخیر خود سقوط کرده است. موج افت تقاضا برای برنج، صرفاً دامان محصولات هندی را نگرفته و روی قیمت برنج ویتنامی، ارقام تایلندی و... نیز موثر بوده است.

چون در این فصل محصول خوبی دارد و ذخایر بی سابقه‌ای از برنج در این کشور موجود است، عامل اصلی افت قیمت جهانی برنج است.

رقابت نزدیک ویتنام و هند

ظاهراً خرید برنج تا اواسط فوریه ادامه خواهد داشت و به محض در دسترس قرار گرفتن موجودی باقی مانده برای صادرات، فشار بر قیمت‌ها بیشتر خواهد شد. علاوه بر این، ورود محصولات بهاری در سماه دوم نیز اثر بیشتری بر قیمت‌ها دارد می‌کند. با توجه به سطح بالای ذخایر هند، این کشور ظرفیت تامین حجم‌های زیادی را برای بازار جهانی دارد، با این حال یک تقاضای تازه از سوی مالزی، نیجریه، اندونزی، بنگلادش و احتمالاً کنیا می‌تواند زمینه‌ساز افزایش قیمت در بازار شود.

در این باره اوتساو آگاروال، تهیه‌کننده KLA در هند در گفت‌وگو با اس‌ان‌دیپ گفته است: نگاه به آینده نشان می‌دهد؛ قیمت‌ها تمایلی به سقوط ناگهانی ندارند. البته احتمال کاهش ۵ تا ۱۰ دلاری به ازای هر تن برای هر دو نوع برنج سفید و نیم‌پز وجود دارد. خریداران شرق آفریقا همچنان برنج سفید با منشأ هندی را به دلیل هزینه کمتر حمل و نقل ترجیح می‌دهند، در حالی که خریداران غرب آفریقا ممکن است در صورت پایین‌تر بودن قیمت برنج ویتنامی نسبت به ارقام هندی، آن را انتخاب کنند.

البته چنان‌که در ابتدا گفتیم داستان فقط مربوط به هند نیست. بازار برنج تایلندی نیز به دلیل کاهش قیمت‌های چشمگیر در سایر کشورها، روندی رکودی را تجربه می‌کند. وانیوات کیتیریانگلارپ، معاون دبیرکل انجمن صادرکنندگان برنج تایلند در این باره اعلام کرده‌است: قیمت‌ها باید بیشتر از این کاهش یابند. محصول جدید ما حدود ۳ فوریه وارد بازار شده و وضعیت آن خوب به نظر می‌رسد، بنابراین هیچ افزایشی در قیمت مشاهده نمی‌کنیم. یک منبع مستقر در بانکوک اعلام کرد؛ در حالی که اندونزی در بازار برنج حضور ندارد، آفریقای جنوبی در حال خرید برنج است و مالزی تامین خود را از پاکستان انجام می‌دهد.

علاوه بر این، تقاضا از غرب آفریقا ضعیف است. این منبع افزود؛ اگر قیمت برنج هند کاهش یابد، قیمت ارقام تایلندی نیز احتمالاً کاهش خواهد یافت. البته کماکان تفاوت قیمتی در محدوده ۳۰ تا ۴۰ دلار در هر تن حفظ خواهد شد، مشروط بر اینکه تقاضای قوی وجود نداشته باشد. در همین حال، خریداران در فیلیپین در انتظار کاهش بیشتر قیمت‌ها هستند.

کاهش قیمت و افزایش صادرات

دلیل این موضوع سطح تقاضای خارجی و عرضه بیش از حد این محصول در بازارهای جهانی به‌ویژه در غرب آفریقا است. پلاتس، بخشی از کامودیتی اینسایتز Commodity Insights موسسه اس‌ان‌دیپ (S&P Global) قیمت برنج ۵ درصد نیمه پخته هندی را در انتهای ژانویه ۲۰۲۴، معادل ۴۲۹ دلار در هر تن اعلام کرد؛ نسبت به ماه گذشته ۱۰ دلار در هر تن کاهش یافته و از سال ۲۰۲۳ کم‌سابقه یا حتی بی سابقه است.

در همین تحلیل، قیمت برنج ۵ درصد بخارپز (نیمه پخته) ۴۹۶ دلار در هر تن ارزیابی شده که نسبت به ماه گذشته ۱۸ دلار در هر تن کاهش یافته‌است. کاهش قیمت‌ها احتمالاً صادرات را افزایش داده و دست برنج هندی را برای رقابت در بازارهای جهانی باز می‌کند. بررسی دقیق‌تر این ماجرا نشان می‌دهد واردکنندگان از ساحل عاج و توگو نگرانی‌هایی درباره عرضه بیش از حد در بازار دارند. پیش‌بینی این گروه از مصرف‌کنندگان برنج این است که تقاضا در بازارهای محلی در حوالی ماه مارس به دلیل همزمانی عید پاک و ماه رمضان بهبود خواهد یافت.

به عقیده این گروه، مازاد عرضه موجود در بازار به دلیل صادرات قابل توجه از هند است. جالب اینکه طبق گفته شرکت دولتی غله هند، تا ژانویه ۲۰۲۵، هند ۲۹ میلیون تن برنج سفید در ذخایر مرکزی دارد که ۷.۶ میلیون تن بیشتر از حد نرمال ذخیره‌سازی است. ظاهراً دولت هند ۴.۲ میلیون تن برنج از ذخایر مرکزی برای کمک به تولید اتانول در قالب سیاست فروش در بازار آزاد (Open Market Sale Scheme) به قیمت هر تن ۲۶۰ دلار عرضه کرد. موضوعی که قیمت برنج سفید شکسته هند را به کم‌ترین سطح دوساله خود رساند. تقاضای ضعیف بین‌المللی و افزایش عرضه در بازار داخلی، از مهم‌ترین دلایل کاهش قیمت برنج بوده‌است.

چرا شرایط در ایران معکوس است؟

همزمان با کاهش قیمت جهانی برنج اما شرایط در بازار ایران کاملاً معکوس است که باید دلیل این موضوع را مورد ارزیابی قرار داد. افزایش قیمت برنج ایرانی و خارجی در بازار ایران به حدی بوده که مطابق آمارها میزان خرید برنج در بازار کاهش چشمگیری داشته و مشخصاً بخشی از جامعه قدرت خرید خودش را با این شرایط از دست داده است، اما دلیل این موضوع چیست؟ همانطور که پیش از این بارها گفته شد سیاست‌های نادرست و غیر اصولی موجب شده تناسبی بین عرضه و تقاضا در بازار برنج وجود نداشته باشد و به دلیل کاهش برنج مورد نیاز مصرف‌کننده در بازار افزایش چشمگیر قیمت برنج داخلی و خارجی شوک بی سابقه‌ای را در این چند ماه به بازار برنج وارد کرده است.

کاهش قیمت جهانی برنج بهترین فرصت را برای واردکنندگان و تجار فراهم ساخت تا بتوانند واردات مناسبی در این مقطع از سال داشته باشند اما مشکلات و موانع ترخیص و سهمیه بندی، اختصاص ارز و ناتوان برخی از تجار در تامین ارز مورد نیاز فروشنده‌های هندی و پاکستانی لطمه قابل توجهی به اعتبار تاجران ایرانی برنج وارد ساخته است. در این شرایط با این وجود که قیمت برنج در بازار جهانی کاهش پیدا کرده واردات برای تجار ایرانی همچنان دشوار است و امکان استفاده بهینه از این فرصت به منظور خرید برنج با قیمت و کیفیت مناسب فراهم نیست. این در حالی است که افزایش چشمگیر قیمت ارز موجب شده نه تنها کاهش قیمت برنج خارجی برای بازار داخلی ملموس نباشد بلکه با توجه به افزایش نرخ دلار هزینه‌های حمل و سایر هزینه‌های مرتبط با تشریفات واردات نیز افزایش پیدا کرده و در واقع می‌توان گفت بر خلاف همه کشورهای جهان برنج در بازار ایران همچنان گران‌تر می‌شود.

جهانشاهلو، عضو هیات مدیره انجمن واردکنندگان: دولت بازار را به بخش خصوصی بسپارد

احتکار در برنج وارداتی غیرممکن است

مهدی جهانشاهلو عضو هیات مدیره انجمن واردکنندگان برنج و مالک برندهای گلدسته و احسان از فعالان باتجربه در حوزه بازار و واردات برنج است. جهانشاهلو در تحلیل شرایط نابسامان بازار برنج به مشکلات مختلفی از جمله وضعیت نامشخص تخصیص ارز، تاخیر در پرداخت ارز، سهمیه بندی نامناسب و نامتوازن و البته بی توجهی برخی نهادهای دولتی به توصیه های انجمن و بخش خصوصی اشاره می کند. این واردکننده با سابقه بازار برنج امیدوار است با واگذاری بازار به بخش خصوصی بستری برای اتخاذ تصمیمات غیرکارشناسی و خروج از شرایط بحرانی موجود فراهم شود.

بازار برنج در روزهای پایانی سال ملتهب و قیمت ها افزایشی است، این شرایط را چگونه ارزیابی می کنید؟

دغدغه اصلی این روزهای بازار برنج وارداتی، مسائل ارزی است. درواقع واردکنندگان ما پس از گذشت چندین ماه، هنوز نمی دانند که ارز به آنها تعلق خواهد گرفت یا خیر. خیلی از همکاران در این حوزه به همین علت احتیاط فروش دارند یعنی با توجه به عدم اطمینان از جایگزین نمودن کالای خود، دست به عصار اقدام به عرضه محصولات می کنند. انجمن واردکنندگان برای حل مشکلات موجود مکاتبات زیادی با نهادهای دولتی داشته اما متأسفانه تاکنون پاسخ صریحی از مراجع ذیصلاح دریافت نکرده ایم. درواقع باید بگوییم در حال حاضر وضعیت خوبی نداریم. یک شرکت خاص غالب موجودی برنج های ایرانی را از انبارها جمع آوری کرده و عملاً قیمت گذار بازار شده است. ما در انجمن واردکنندگان ۴۰۰ هزارتن ثبت سفارش انجام داده ایم که عدد کوچکی نیست اما مسئله تخصیص ارز چالش بزرگی برای ما ایجاد نموده است.

دشواری تر شدن مراحل واردات و مسائلی که بیان کردید چه تاثیری در کاهش واردات در سال ۱۴۰۳ داشته است؟

مشکل اصلی بازار برنج دولت و قیمت گذاری های دستوری است. دولت به این مورد توجهی ندارد که تکلیف واردکننده ای که بعد از

تعلق می‌گیرد. یا باید ثبت سفارش به وفور باز شود تا کمبودی احساس نشود یا ارز تدریجی از این حوزه حذف شود تا هر کس که توانایی دارد بتواند اقدام به واردات برنج کند.

توصیه‌ها و درخواست‌های انجمن در مورد وضعیت بازار چه بوده؟

ما نسبت به بحث روند سهمیه بندی‌ها ایراداتی داشتیم و در این خصوص تلاش زیادی نمودیم که روند عادلانه به خود بگیرد. شاید شرکتی باشد که در پنج سال گذشته حتی ۱۰ هزار تن هم برنج وارد نکرده باشد اما چون تخصیص سهمیه براساس ارزش شرکت‌ها تعیین شده همچنان سهمیه دریافت می‌کند. شاید یک شرکت کوچک‌تر با ۱۵ سال سابقه که بازار را هم به خوبی می‌شناسد به دلیل همین ارزش گذاری نتواند به اندازه‌ی یک شرکت بزرگ که عملاً در این حوزه فعالیتی نداشته سهمیه دریافت کند و این باعث خراب شدن بازار می‌شود. نباید یک شرکت هندی در ایران ثبت شود و عملاً بجای واردات ارز به کشورمان، ارز را از کشور خارج کند. راهبرد ما در انجمن ایستادن کنار مردم و کمک به دولت است. ما باید با کمک یکدیگر به کشور خدمت کنیم. دولت نیز می‌بایست بازار را به بخش خصوصی بسپارد و نقش نظارتی برعهده بگیرد اما در حال حاضر می‌بینیم دولت، خود مانند تاجر عمل می‌کند. تلاش ما در انجمن این است که شیوه فعلی سهمیه‌بندی‌ها را اصلاح کنیم و در شرایط تحریم‌های ناعادلانه، کمک‌حال دولت باشیم.

و در نهایت اینکه شرایط موجود باعث شده برخی از واردکنندگان برنج وارد حوزه‌های کاری دیگر شوند، این اتفاق را چطور ارزیابی می‌کنید؟

در واقع باید گفت برخی از شرکت‌هایی که سهمیه دریافت نکردند از بازار خارج شدند و البته ترس از وضعیت نابسامان ارزی نیز در این امر دخیل بوده است. متأسفانه دولت هیچ تضمینی به منظور اطمینان واردکننده به دریافت ارز خود نمی‌دهد. شاید در ظاهر این امر به نفع دولت باشد اما با ادامه این وضعیت دیگر توانی برای تاجر باقی نمی‌ماند و ضرر اصلی آن به مردم می‌رسد. وقتی تاجر و واردکننده کناره گیری کند این خلا در بازار ایجاد خواهد شد که قطعاً به زیان مصرف کننده است. امیدواریم در این خصوص فکر عاجلی شود.

هشت ماه ارز دریافت می‌کند چیست. واردکننده با اعتبار خودش اقدام به خرید برنج می‌کند و طولانی شدن پروسه پرداخت ارز یعنی آسیب به وجهه‌ی تاجر. ضمن اینکه تاجر هم مجبور می‌شوند در برخی شرایط حتی سود تاخیر به فروشندگان خارجی پرداخت کنند که این روند هرچه طولانی‌تر شود ضرر بیشتری گریبان تاجر را خواهد گرفت.

به نظر شما براساس آنچه در هفته‌های گذشته گفته شده، احتکار تا چه حد در التهابات بازار برنج موثر است؟

باید گفت در بحث واردات احتکار اصلاً وجود ندارد، چون کالا از مبدا تا مقصد رصد می‌شود و وزارت‌های صمت و جهاد کشاورزی به انبارها دسترسی دارند و بر این اساس احتکار چنین کالایی غیر ممکن می‌شود. مگر اینکه کالایی در گمرک معطل مانده باشد که آن هم احتکار محسوب نمی‌شود. بر این اساس در خصوص برنج وارداتی موضوع احتکار قطعاً منتفی است.

با توجه به هزینه‌های جانبی افزایش قیمت ارز بر روند واردات در این ماه‌ها تا چه میزان تأثیرگذار بوده؟

تامین کننده برنج وارداتی، کشور خارجی است و ما در این زمینه نباید فقط شرایط داخلی را مدنظر قرار دهیم. ممکن است برنج در کشور مبدا هم با افزایش قیمت مواجه شود که در این صورت تأثیر خود را خواهد گذاشت. ضمن اینکه در برخی موارد هم دیده شده مثلاً کشور هندوستان، بازار ایران را که یکی از کشورهای تأثیرگذار برنج جهان است رصد می‌کند و با گران کردن قیمت برنج خود شرایط بازار ایران را برای سودآوری بیشتر برای خود مهیا می‌سازد. طبیعتاً افزایش قیمت ارز هزینه‌های جانبی واردات را نیز به شکل قابل توجهی افزایش می‌دهد.

بر این اساس به نظر شما دلیل اصلی کمبود برنج در بازار و افزایش قیمت چیست؟

وضعیت سهمیه بندی فعلی عادلانه نیست و این امر موجب برهم خوردن شرایط بازار شده است. با تخصیص سهمیه واردات به یک مرجع ضعیف که توانایی واردات ندارد؛ فقط سهمیه مذکور سوخت می‌شود. یک شرکتی توانایی واردات ۲۰۰۰ تن هم ندارد اما ۵۰۰۰ تن سهمیه به آن

زاهدی: سال سختی در انتظار بازار برنج خواهد بود

مهم‌ترین دلیل کمبود برنج کمبود سهمیه است

حسین زاهدی با برندهای گلنوش، سبوسدانه و آریتا، از جمله فعالان با سابقه عرصه واردات برنج است که هم در زمینه واردات برنج پاکستانی و هم برنج هندی، سابقه فعالیت دارد. زاهدی بر این باور است که واردکنندگان در سال ۱۴۰۳ مشکلات بزرگی را تجربه کردند و بسیاری از تجار از عرصه واردات برنج با این شرایط خارج می‌شوند. او معتقد است تنها راه کنترل بازار تسهیل واردات و رفع مشکلات واردکنندگان است تا امکان تنظیم بازار با عرضه مناسب برنج به میزان تقاضا فراهم شود.

آقای زاهدی شما اصلی ترین دلیل آشفتگی بازار برنج در این روزها را چه می‌دانید؟

از نظر من در شرایط فعلی، بحث سهمیه‌ها و تخصیص ارز، بازار را به تنش انداخته و اصلی ترین مشکل است. ارز کالایی که در تاریخ یازدهم تیر ترخیص شده هنوز به دست وارد کننده نرسیده است.

شاید روی کاغذ ارز مذکور تخصیص یافته باشد اما بوروکراسی‌های دشوار و غیرضروری موجب شده تا به امروز به دست تاجر نرسد. خوب این تاجر چگونه باید پول فروشنده را در مبدأ پرداخت کند و برنج خودش را با چه قیمتی و چه شرایطی در بازار بفروشد؟ یکی دیگر از مشکلات اصلی این حوزه که باعث التهاب در بازار شده عدم تناسب عرضه و تقاضا است.

در حال حاضر عرضه برنج در بازار بسیار کم شده و اصلی ترین دلیل آن نیز کمبود سهمیه است. اگر سهمیه بیشتری برای واردات وجود داشت، عرضه بیشتری به بازار انجام می‌شد و در نتیجه، تقاضا حالت متعادل به خود می‌گرفت. اما متأسفانه این امر تحقق نیافته تا با پیشی گرفتن تقاضا از عرضه شاید کاهش موجودی در بازار و افزایش قیمت و در نتیجه تحمیل دشواری بر مصرف‌کنندگان باشیم. طبیعتاً این افزایش قیمت مصرف‌کننده را تحت فشار قرار می‌دهد.

۲- کاهش واردات برنج در سال ۱۴۰۳ را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

در عمل واردات در سال جاری تفاوت چندانی با سال گذشته نداشته است. هر چند مشکلات فعلی که بر کسی پوشیده نیست باعث اختلال در روند این کار شده است اما در نهایت نمی‌توان گفت شاهد کاهش چشمگیر در بحث واردات برنج بودیم. تا دو سال پیش برنج‌هایی که وارد می‌شد به انبارها می‌رسید و سپس بصورت تدریجی وارد چرخه فروش می‌شد. اما امسال برنج‌ها در همان گمرک فروش می‌رود و حتی به انبارها نیز نمی‌رسد.

یکی از علت‌های اصلی آن نیز مشکلات ثبت سفارش است و روند فعلی باعث چالش‌های زیادی شده است. در حال حاضر کل فرآیند باید در ۴۵ روز انجام شود.

در صورتی که در این مدت کوتاه حتی نمی‌توان برای حمل بار اقدام کرد. شاید روزی دو ماشین برای حمل در مرز وجود داشته باشند و با این روند باید بار خود را قبل از مرز پاکستان آماده نگه داریم و سپس اقدام به ثبت سفارش کنیم. موردی که به شدت تاجر را محدود کرده و باعث ایجاد چالش‌های فراوانی شده است.

نوسانات ارز هم طبیعتاً التهاب بازار در حوزه‌های مختلف را به همراه داشته اینطور نیست؟

در حال حاضر که دولت ارز ۲۸/۵۰۰ تومانی را به برنج اختصاص داده است و با توجه به افزایش اختلاف این عدد با بازار آزاد،

باید نظارت خود را در این مورد تشدید کند تا مشکلات ارزی در واردات برنج بوجود نیاید. بنابراین نوسانات بازار آزاد علی القاعده تأثیر مستقیمی در این حوزه نخواهد گذاشت اما جو روانی آن مانند دیگر کالاهای دیگر تأثیرپذیر از این اتفاق است و احتمال دارد با نوسانات مقطعی یا محدود مواجه شویم.

در مورد شنیده شدن اخباری مبنی بر احتکار در در بازار برنج چه نظری دارید؟

در بحث برنج خارجی احتکار آنچنانی وجود ندارد و اگر بخواهم مثال عینی بزنم؛ خود بنده حتی یک کیلو برنج هم در انبار ندارم تا اقدام به انبار کردن آن کنم. ما در هر دوره حدود دویست کانتینر وارد می‌کنیم و همانطور که اشاره کردم؛ کالاها حتی به انبار هم نمی‌رسد و در گمرک فروخته می‌شود. با این تفاسیر بعید می‌دانم لااقل در حوزه برنج وارداتی احتکار صورت بگیرد. ضمن آنکه نظارت‌های ارگان‌های مختلف جلوی این امر را خواهد گرفت و من فکر نمی‌کنم مشکلی اصلی بازار احتکار باشد.

امسال برای واردکنندگان برنج شرایط سخت و مشکلات زیادی وجود داشت، این مسئله چه تأثیر در کار شما دارد؟

هرچه شرایط کاری در یک حوزه سخت‌تر شود خروجی‌های آن نیز بیشتر می‌شوند. زمانی که من تاجر نتوانم به تعهدات خود در برابر فروشنده خارجی عمل کنم عملاً شرایط کار در این حوزه را از دست می‌دهم. اعتبار یک تاجر به خوش حساسی و ایفای تعهد است.

انجام تعهدات مالی من در برابر فروشنده نیز منوط به حمایت دولت در بحث تخصیص ارز و سهمیه است. مواردی که متأسفانه چالش‌های اصلی ما در این شغل محسوب می‌شوند. بدین ترتیب و با این روند، واردکنندگان بیشتری از این چرخه حذف خواهند شد که این امر هم به ضرر مردم و هم به ضرر دولت است.

در مجموع فکر می‌کنید چگونه این امکان وجود دارد که شرایط بازار در سال آینده بهبود یابد؟

باید پذیرفت که شرایط کار در سال ۱۴۰۳ دشوارتر از سال‌های قبل بود و مشکلات زیادی داشتیم چراکه واردات با روند فعلی برای تجار و شرکت‌ها چالش‌های زیادی را در بردارد. من فکر می‌کنم باید تخصیص و پرداخت ارز برای تمام واردکنندگان سهل‌تر باشد و زمان آن نیز کاهش بیابد.

این‌ها عواملی هستند که موجب دشوار شدن شرایط واردات برنج در سال جاری شده‌اند و با ادامه این روند، کار سخت‌تر هم خواهد شد. اگر این پروسه در سال آینده تغییر نکند سال سختی در انتظار این بازار خواهد بود و باز هم افزایش قیمت ادامه پیدا می‌کند.

تیموری: فشار افزایش قیمت روی دوش مردم است

محدودیت ثبت سفارش موجب کمبود برنج می شود

قاسم تیموری از تاجران با سابقه برنج خارجی که با برندهای سرآمد، طوبی و نیمروز فعالیت دارد محدودیت ثبت سفارش و سهمیه بندی را یکی از اصلی ترین عوامل ایجاد التهاب در بازار برنج می داند. تیموری در گفت و گو با برنج نامه ضمن تشریح آخرین شرایط حاکم بر بازار برنج بر ضرورت بازنگری در سیاست های کلان و حمایت از واردکنندگان به منظور تنظیم بازار شد. وی همچنین به موضوع تاثیر آمار نادرست در التهاب و آشفتگی بازار برنج اشاره کرده و اظهار داشت: آمار و اطلاعات غلط در مورد میزان تولید و همچنین نیاز بازار طبیعتاً منجر به تصمیمات نادرست و غیر کارشناسی خواهد شد که موجب افزایش قیمت و کمبود برنج در بازار شده است.

ابتدا ارزیابی خودتان از وضعیت فعلی و شرایط بازار برنج را بیان کنید.

وضعیت فعلی بازار برنج خوب نیست و با کمبود محصول در این عرصه مواجه هستیم. قیمت‌ها به شکل نجومی بالا رفته و علت آن نیز بحث تناسب عرضه و تقاضا است. هرچیزی که در دسترس نباشد قیمت آن خود به خود بالا می‌رود و این امر دست واردکننده یا توزیع کننده آن کالا نیست. وقتی یک کالا کم باشد؛ اصطلاحاً فقط در بازار می‌چرخد و بازارش داغ می‌شود، بدون آنکه به دست مصرف‌کننده‌ی واقعی برسد. پس وقتی اقدام به ممنوعیت یک کالا می‌کنیم، باید کارشناسی شده اقدام شود. این یعنی مسبب وضعیت فعلی خودمان هستیم. ارز تیرماه هنوز بدست واردکننده نرسیده است.

ضمن اینکه رشد جمعیت و میزان تولید برنج داخلی هم در وضعیت فعلی موثر است. به نظر من با توجه مشکلات ناترازی انرژی و کمبود آب، آمار تولید برنج داخلی کمتر از اعلام ارگان‌های ذی‌ربط است.

ما باید نگاه خود را به بازار مصرف فراجناحی کنیم و هم مصرف‌کننده و هم تولیدکننده برای ما دارای اهمیت باشد. چراکه در نهایت این مردم هستند که باید در اولویت قرار بگیرند. وقتی آمار و اطلاعات نادرست مبنای تصمیم‌گیری باشد در نتیجه تصمیمات درستی هم اتخاذ نمی‌شود. می‌بینیم آمار ارائه شده از میزان تولید و محصول کشاورزان نادرست است حتی آمار میزان مصرف هم انطباق با واقعیت ندارد.

به نظر شما موضوع احتکار که اخیراً مطرح شده در شرایط فعلی بازار برنج کشور تاثیرگذار است؟

بحث احتکار در بازار برنج خصوصاً برنج خارجی وجود ندارد و واردکنندگان فقط ارز خود را نگرفته‌اند. برخی از فعالیت این عرصه با توجه به عدم دریافت ارز، محصولات خود را بصورت پارت بندی عرضه می‌کنند و نمی‌توان اسم آن را احتکار گذاشت. تاجر حدود ۶ ماه است ارز خود را دریافت نکرده و با هربار دیرکرد دریافت ارز؛ متضرر می‌شود.

بالاخره واردکننده هم باید از شرایط تجارت خود مطمئن باشد و نمی‌تواند تنها به وعده‌های عمل نشده دلخوش باشد. هرچند شاید عده‌ی خیلی هم باشند که اقدام به احتکار می‌نمایند اما شاکله‌ی تاجر این رسته شغلی انسان‌های سالمی هستند و سبقه آن‌ها نیز مشخص است. از سوی دیگر مبادی ورود و خروج برنج وارداتی مشخص است، مگر می‌شود واردکننده برنج را وارد کند و عرضه نکند؟

بسیاری از واردکنندگان با توجه به مشکلات و سختی‌های این شغل از ادامه فعالیت در این حوزه منصرف شدند. نظر شما در این خصوص چیست؟

ما زمانی از فعالان اولیه این صنف بودیم و مشکلات را از ابتدا تا به امروز به خوبی درک می‌کنیم. مجموعه ما با اینکه برنج ایرانی هم تولید دارد اما در حوزه برنج خارج با سابقه است و سال‌ها در این حوزه فعالیت کردیم. درباره کلیت بازار برنج باید بگویم شرایط

بسیار سخت شده و همین امر موجب خروج افراد فعال در این عرصه شده است. غالب مشکلات هم به نحوه تخصیص ارز، سهمیه و ... باز می‌گردد که موجب شده این افراد کنار گوید بمانند. ملاک ما برای فعالیت باید یک دهه گذشته باشد نه دو سال اخیر.

البته انجمن واردکنندگان محبت کرده و در تلاش هستند تا اقدامات لازم به منظور افزایش سهمیه برای تسهیل فعالیت در واردات را در استان‌هایی مانند هرمزگان و سیستان و بلوچستان به عنوان مبادی ورودی انجام بدهد. به نظر بنده باید به رهنمودهای انجمن‌ها توجه نمود و گشایش‌ها و بازیکران این رشته را افزایش دهیم و در کنار آن، افرادی که از این صنف خارج شدند را بازگردانیم. این وظیفه تشکل‌ها و انجمن‌های مربوطه است. وقتی به توصیه‌های فعالان با سابقه و با تجربه این حوزه توجه نمی‌شود خوب نتیجه هم رضایت بخش نیست و می‌بینیم چه شرایطی در بازار حاکم می‌شود.

در سال جاری مطابق سال‌های گذشته افزایش عجیب قیمت ارزی هم در بازارها تاثیرگذار بود، این مسئله تا چه حد در بازار برنج خارجی اثر دارد؟

قطعاً مسئله افزایش قیمت ارز تاثیر خودش را می‌گذارد. این درست است که ارز تخصیص یافته به برنج، یک ارز سهمیه‌ای و ثابت است اما با افزایش اختلاف ارزش ارز بازار آزاد و دولتی، چرخه‌ی تاجر نسبت به بازار کوچک‌تر می‌شود و قدرت مانور تجاری وی محدودتر.

از سویی هزینه‌های تولید برنج داخلی هم افزایش پیدا می‌کند و به تناسب آن قیمت برنج خارجی هم افزایش پیدا می‌کند. از سوی دیگر هزینه‌های واردات مثل کرایه بار و سایر موارد هم وابسته به قیمت ارز است و همه این مسائل مشکلات واردات را افزایش داده است.

بسیاری از واردکنندگان به روند ثبت سفارش و سهمیه بندی‌ها هم اعتراض دارند، این مسئله تا چه حد در بازار اثر داشته است؟

تمامی محدودیت‌ها اعم از محدودیت ثبت سفارش و محدودیت سقف واردات اثر معکوس در بازار دارد و باعث گرانی می‌شود. ما اگر می‌خواهیم بازار را کنترل کنیم می‌بایست به افرادی که در شبکه‌های پایین دست حضور دارند نیز توجه کنیم. اگر سهمیه‌ها افزایش یابد و پروسه تخصیص سهمیه و دوره ممنوعیت کاهش یابد و در کنار آن بوروکراسی اداری ثبت کمتر شود، قطعاً با افزایش سفارش و در نتیجه بالانس شدن عرضه و تقاضا روبرو می‌شویم.

فراموش نکنیم از گذشته ذخیره اصلی برنج در خانه مردم بوده اما این کمبودها موجب شده دیگر مردم ذخیره‌ای نداشته باشند و به خرید روزانه روی آورده‌اند. فشار اصلی کمبود برنج در بازار و افزایش قیمت بر دوش مردم عادی است.

حالا از مرحله ذخیره گذشته و به جایی رسیده ایم که برنج از سفره خانوار ایرانی خارج می‌شود. خانواده‌ها توان خرید برنج را ندارند و این هم یکی از نتایج و پیامدهای کمبود برنج و افزایش قیمت در بازار است.

تنوع استفاده از برنج در مناطق مختلف ایران

دانه‌های سفید زینت سفره‌های ایرانی

اشکال مختلفی مورد استفاده قرار می‌گیرد. با این وجود که در برخی کشورهای غربی و خصوصا اروپا ممکن است در برخی از خانه‌ها از برنج کمتر استفاده شود در ایران بدون تردید برنج به عنوان اصلی ترین ماده غذایی شناخته می‌شود که می‌توان با وجود آن غذاهای متعدد و متنوعی تهیه کرد.

بررسی فرهنگ و عادات اقوام مختلف ایرانی نشان می‌دهد در هر کجای ایران برنج با روش‌های مختلفی پخت می‌شود و رسوم خاصی دارد که جزیی از فرهنگ غذایی هر منطقه است.

وابستگی شمالی‌ها به برنج

در شمال ایران، به ویژه در استان‌های گیلان و مازندران، برنج به عنوان یکی از اصلی‌ترین محصولات کشاورزی شناخته می‌شود. این منطقه به دلیل آب‌وهوای مرطوب و خاک حاصل خیز، بهشت برنج‌کاران است. برنج محلی مانند برنج طارم، هاشمی و دمسياه از جمله محبوب‌ترین برنج‌ها در این مناطق است.

در فرهنگ غذایی شمالی‌ها، کته به عنوان روش اصلی پخت برنج شناخته می‌شود. کته به دلیل حفظ ویتامین‌ها و طعم برنج در هنگام پخت، مورد علاقه‌ی مردم این منطقه است. غذاهای محلی مانند مرغ ترش و ماهی سفید معمولا با کته سرو می‌شوند. همچنین، وجود خورش‌های متنوع شمالی مثل باقلا قاتق، این غذاها را به یکی از

برنج یکی از اصلی‌ترین مواد غذایی مورد استفاده خانواده‌های ایرانی است و به همین دلیل به عنوان دومین کالای اساسی کشور شناخته می‌شود. در تاریخ معاصر ایران و در مقاطعی از دوره قاجار و ابتدای پهلوی همزمان با قحطی و کمبود مواد غذایی تنها خانواده‌های ثروتمند توانایی تهیه برنج را داشتند و در میهمانی‌های با شکوه مهم‌ترین و بهترین غذاهای ایرانی با برنج پخته می‌شد.

سفره‌های ایرانی بدون عطر و طعم دل‌انگیز پلو و خورشت، خالی و بی‌روح به نظر می‌رسند و در جشن‌ها و مراسم سنتی، برنج به عنوان عنصری اساسی، سفره‌ها را زینت می‌بخشد و شادی و همدلی را به ارمغان می‌آورد.

رواج و توسعه چلوکبابی‌ها در ایران و شهرت جهانی آن حاصل علاقه ویژه ایرانیان به پخت با کیفیت برنج است. عادت‌ی که با وجود مشکلات اقتصادی همچنان باقی مانده و در مناطق مختلف کشور برنج را با ذائقه‌های گوناگون و اشکال مختلف طبخ می‌کنند.

در بیشتر مناطق کشور وعده‌های غذایی ناهار و شام با برنج پخته می‌شود و حتی در برخی مناطق غذاهایی برای وعده صبحانه با برنج در نظر گرفته می‌شود که البته این عادت در شمال کشور بیشتر رواج دارد که معروف ترین آنها شیربرنج است.

با وجود افزایش چشمگیر قیمت برنج ایرانی و خارجی ای کالای اساسی هنوز هم جایگاه ویژه‌ای در رژیم غذایی خانواده‌ها دارد و به

مناسبت‌های مذهبی بسیار مصرف می‌شوند. مرصع پلو و یا شیرین پلو از دیگر غذاهای مشهور و قدیمی ایرانی است که خصوصا در مناطق مرکزی کشور پخت می‌شود و در مراسم‌های مختلف از جمله جشن عروسی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

از ساحل کارون تا خلیج همیشه فارس

فرهنگ غذایی جنوب ایران با غذاهای تند و پرادویه‌اش شناخته می‌شود. در استان‌های خوزستان و بوشهر، برنج جایگاه ویژه‌ای در وعده‌های غذایی روزانه دارد. در این مناطق، برنج غالبا به همراه غذاهای دریایی مانند قلیه ماهی و میگو پلو مصرف می‌شود. روش پخت برنج در جنوب ایران نیز متفاوت است. در بسیاری از شهرهای جنوبی، برنج به همراه ادویه‌جات مختلف مانند زعفران، زردچوبه و دارچین پخته می‌شود که به آن طعمی متفاوت و دلپذیر می‌دهد. همچنین غذاهایی مانند مجبوس که یک نوع پلو با گوشت یا مرغ و ادویه‌های مختلف است، در این مناطق بسیار رایج است. به تقلید از کشورهای عربی مجاور در بسیاری از مناطق جنوبی خصوصا استان‌های هرمزگان و بوشهر در ساحل خلیج همیشه فارس برنج خارجی بیش از برنج ایرانی مصرف می‌شود و ساکنان این مناطق ایران به خرید برنج شمال کشور تمایل زیادی نشان نمی‌دهند.

پرطرفدارترین انواع خوراکی‌ها در ایران تبدیل کرده است. کته کباب و یا در غرب مازندران تام پلا یا کیی پلا از دیگر غذاهای مشهوری است که همراه با برنج پخت می‌شود و در مراسم‌های مختلف نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد. در میان همه اقوام ایرانی شمالی‌ها بیشترین وابستگی را به برنج دارند و این غذای مهم هیچ گاه از سفره مردمان ساحل خزر کنار نمی‌رود.

غذاهای ملی و تاریخی ایرانی

در مرکز ایران، به ویژه تهران و اصفهان، مصرف برنج در بسیاری از مهمانی‌ها و مراسم‌های رسمی رواج دارد. برنج در این مناطق بیشتر به صورت پلو و چلو پخته می‌شود. یکی از دلایل این محبوبیت، استفاده از انواع خورش‌ها و کباب‌های محلی است که با چلو سرو می‌شوند. در تهران، چلوکباب به عنوان یکی از غذاهای ملی ایران شناخته شده و محبوبیت زیادی دارد. حالا توریست‌هایی که به ایران سفر می‌کنند چلوکباب را محبوب‌ترین غذای خود می‌دانند. در اصفهان، یکی از غذاهای مشهور که با برنج سرو می‌شود، بریانی است که یک نوع غذای گوشتی است و معمولا به همراه پلو یا چلو سرو می‌شود. علاوه بر این، انواع دسرهای محلی مانند شله زرد و حلیم نیز در برخی مناطق با استفاده از برنج تهیه می‌شوند و در

دلمه‌های دل انگیز غرب

در غرب ایران، استان‌هایی مانند کردستان و کرمانشاه نیز برنج را به عنوان بخش مهمی از وعده‌های غذایی خود مصرف می‌کنند. غذاهای محلی مانند کوفته ریزه و دلمه از جمله غذاهایی هستند که همراه با برنج سرو می‌شوند. عادت استفاده از برنج در دلمه‌های غرب کشور در میانه برخی از گیاهان یا برگ درختان یک سنت ماندگار و بسیار کهن است.

در این مناطق، استفاده از برنج کته‌ای با روغن حیوانی هم مرسوم است و بسیاری از غذاها طعمی گرم و سنتی دارند. در مراسم‌های مذهبی و جشن‌ها، برنج به همراه گوشت و سبزیجات محلی سرو می‌شود و فرهنگ غذایی غنی و متنوعی را به نمایش می‌گذارد. در این مناطق هم بخشی از مردم علاقمند به استفاده از برنج خارجی دارند.

از دیگچه تاتباهک

در استان‌های شرقی ایران مانند خراسان، مصرف برنج با آداب خاص خودش همراه است. در خراسان، پخت برنج به صورت دم‌پختی یا پلو بسیار رایج است. در بسیاری از مهمانی‌ها و مراسم مذهبی مانند عروسی‌ها، شله مشهدی که یک نوع آش برنج است، سرو می‌شود. یکی دیگر از غذاهای معروف این منطقه که با برنج سرو می‌شود، دیگچه مشهدی است که در واقع نوعی دسر شیرین برنجی است و در مراسم‌های مذهبی و ماه رمضان بسیار رایج است.

در جنوب شرق و استان سیستان و بلوچستان هم برنج بخشی از غذاهای اصلی مردم را تشکیل می‌دهد. برنج به همراه غذاهای دریایی و گوشتی و معمولاً به صورت پلو یا کته سرو می‌شود. از غذاهای محبوب در این منطقه می‌توان به تباهک (نوعی گوشت خشک شده) اشاره کرد که همراه با برنج سرو می‌شود.

بررسی‌های نشان می‌دهد بیشتر مردمان شرق ایران در استان‌های خراسان و سیستان به خرید و استفاده از برنج خارجی مایل هستند که البته غذاهای سنتی رایج در کشورهای مجاور از جمله پاکستان و افغانستان نیز در این عادت موثر است. کمترین میزان استقبال از برنج ایرانی در این مناطق دیده می‌شود و غذاهای شرق ایران بیشتر با برنج هندی و پاکستانی پخت می‌شود.

آنچه مسلم است تنوع اقلیمی و سرزمینی همچنین اقوام مختلف ایرانی یک فرصت جذاب و قابل توجه است و تفاوت ذائقه‌های نیز بخشی از همین تنوع ارزشمند را رقم می‌زند که باید مورد احترام قرار بگیرد. در کمال تأسف باید پذیرفت که حالا در کنار ذائقه و سلیقه غذایی طبقه بندی اقتصادی جامعه ایران هم در انتخاب نوع برنج مورد استفاده تاثیرگذار است. ممکن است متمول ترین خانواده‌ها در شرق کشور هم به استفاده از برنج خارجی تمایل بیشتری داشته باشند که این حاصل سلیقه و ذائقه است اما در برخی دیگر از مناطق ایران افزایش چشمگیر قیمت برنج ایرانی موجب افزایش استقبال از برنج خارجی شده که در هر دو صورت باید به انتخاب مصرف‌کننده در بازار احترام گذاشت.

انجمن واردکنندگان برنج ایران

برنج نامر

نشریه
انجمن
واردکنندگان
برنج ایران

زمستان ۱۴۰۳ شماره ۵۵